

Deel 3

Die betekenis en belang van die opstanding

Hoofstuk 13

Die belang van gefundeerde historiese opstandingsnavorsing

Die moderne teologie word tot 'n hernieude belangstelling in die historiese navorsing opgeroep – veral wat die opstanding betref, aldus Pinnock (Henry 1966:155):

Modern theology faces its hour of decision. From its bewildered uncertainty it must forsake its neglect of history, and recommit itself to historical revelation. The resurrection is a critical point where clarity ought to be unmistakable. Elusiveness here calls into question the slogan repeated so often in current theology that “God acts in history.” Belief in the bodily resurrection affirms the biblical realism of objective revelation in history. The event-character of the resurrection is unaffected by faith or unbelief. The miracle of the resurrection stands grandly in absolute priority to faith, which is oriented to it in a wholly receptive and not creative fashion.

1 Die opstanding en gefundeerde historiese navorsing

Moderne Nuwe Testamentiese navorsing dui tot 'n groot mate die rigting na 'n hoë Christologie aan. Die weiering deur radikale kritici om die Christologiese gevolgtrekkings betreffende die outentieke gesegdes van Jesus te maak, kan nie aan die gebrek aan historiese gegewens toegeskryf word nie, maar aan hul persoonlike naturalistiese en selfs anti-Chalcedoniese vooroordeel. Die poging van die Verligting om die opstanding uit die geskiedenis te lig en as universele prinsipe en geestelike gebeure te interpreteer, plaas dit in 'n sfeer waar Jesus dus tot een van talle vooraanstaande persone in die geskiedenis gereduseer word. Betreffende die Christologie deur die Verligting gehandhaaf, meld A. E. McGrath (2001:426) as volg:

However, many Enlightenment theologians also had difficulties with the traditional “two natures” doctrine, which affirmed that Christ was at one and the same time both perfectly human and perfectly divine. The form of Christology which perhaps expresses

the spirit of the Enlightenment most faithfully is a degree Christology – that is to say, a Christology which recognizes a difference of degree, but not of nature, between Christ and other human beings. On this view, Jesus Christ was recognized as embodying certain qualities which are present, actually or potentially, in all other human beings, the difference lying in the superior extent to which he embodied them.

Die implikasie is dat Jesus se versoeningsdood aan die kruis en dus die offerkonsep wat hiermee oorgedra word, as onaanvaarbaar, premodern, barbaars en behorende tot die voorwetenskaplike era, afgemaak word. M. Borg (Wilkins & Moreland 1995:186) stel dit as volg:

The notion that God's only son came to this planet to offer his life as a sacrifice for the sins of the world, and that God could not forgive us without that having happened, and that we are saved by believing this story, is simply incredible...taken literally, it is a profound obstacle to accepting the Christian message. To many people, it simply makes no sense.

Borg erken dat Jesus 'n besonder spirituele mens was en dat sy volgelinge ongelukkig met verloop van tyd Hom met God vereenselwig het. Hierdie uitgangspunt bring dus die soteriologiese opvatting rakende die kruis van Jesus op die volgende wyses in gedrang, aldus McGrath (2001:427):

1 The cross has no transcendent reference or value; its value resides directly and solely in its impact upon humanity. Thus the cross represents a "sacrifice" only in that it represents Christ giving up his life.

2 The person who died upon the cross was a human being, and the impact of that death is upon human beings. That impact takes the form of inspiration and encouragement to model ourselves upon the moral example set us in Jesus himself.

3 The most important aspect of the cross is that it demonstrates the love of God toward us.

Hierdie uitgangspunt dat Jesus slegs van die mens in graad en nie in aard verskil nie, lei noodwendig daartoe dat sy opstanding tot onder andere mitologie gereduseer word. Die ortodoksie interpreteer Jesus se sterwe aan die kruis vanuit die opstanding as die wyse waarop God die sonde van die mensdom kon vergewe. Aangesien die Verligting die opstanding nie as 'n historiese gebeurte wou aanvaar nie, het dit die deur na talle alternatiewe moontlikhede en subjektiewe interpretasies oopgemaak. Die Verligting het die versoeningsleer weens die feit gekritiseer dat dit onaanvaarbare hipoteses soos die erfsonde propageer. Die gevolg was dat Jesus se sterwe aan die kruis nou as 'n voorbeeld van selfverloëning en toewyding beskou is wat tot soortgelyke optrede by sy volgelinge sou kon lei. Met die ortodoksie wat die fokus op Jesus se sterwe en opstanding, eerder as sy lering plaas, het die Verligting laasgenoemde ten koste van sy sterwe en opstanding beklemtoon.

Dit is van belang dat voortdurend met geskiedenis as paradigma gewerk sal word – nie alleen weens die feit dat die Verbondsgod Hom op hierdie wyse geopenbaar en daarmee die Joods-Christelike tradisie gevorm het nie, maar juis dat die ontkenning daarvan dit vir allerlei vreemde moontlikhede oopstel wat nie reg aan die historiese gegewens laat geskied nie. Die gevolg is irrasionalisme, mistisisme, dekonstruering, subjektivisme en allerlei hipoteses wat die historiese data verdraai.

Die duidelike opdrag aan Christene is om die rasonele (wat immers wetenskaplike ondersoek en beantwoording impliseer) aan te wend in beantwoording van diegene wat 'n verduideliking eis van die hoop wat in hulle lewe (1 Pet 3:15). Jesus het dit as volg na die Joodse belydenis van geloof in die enigste God (*Sjema*) gestel: “Jy moet die Here jou God liefhê met jou hele hart en met jou hele siel en met jou hele verstand en met al jou krag” (Mark 12:30). Hierdie opdrag om ook ons verstand as deel van ons liefdestaak in te span, dien as waarskuwing aangesien Christene te gemaklik in fideïsme kan verval waar die geloof onaanantasbaar is en dus van wetenskaplike bevraagtekening en ondersoek weerhou word. Die pogings om die opstanding te vergeestelik is tekenend hiervan. Hierdie dualistiese denke herinner aan die Verligting wat hierdie tweedeling van geloof en geskiedenis (oftewel wetenskap) bewerkstellig het wat dit op die lange duur irrelevant maak en dus bo die alledaagse werklikheid verhef. Vir die skeptikus dien hierdie model dus tot versterking van sy eie

wêreldbeskouing wat grotendeels naturalisties is. Navorsing rakende die opstanding plaas die geloofsaspek juis binne hierdie werklikheid met al sy wetenskaplike navorsingsmetodieke.

Talle voorbeelde bestaan van persone wat deur historiese navorsing aangaande die Christendom se waarheidsaansprake oortuig is. Veral die historiese fundering van Jesus se opstanding, het hier 'n rol gespeel. A. E. McGrath (2001, *A Scientific Theology*:xiv) meld as volg rakende sy insig in die waarheid van die Christendom:

While I continue to have difficulty in identifying the factors which brought about this decisive change in my outlook, I am quite clear that by the end of my first term at Oxford, I had firmly accepted the basic ideas of the Christian faith as both intellectually persuasive and personally fulfilling.

L. Strobel (2005:206), 'n gewese skeptikus, meld ook as volg:

I spent nearly two years systematically using my journalistic and legal experience to study the evidence for the Resurrection and the credibility of Jesus' claims to being God...I emerged totally convinced and gave my life to Christ – and now...I rest in the security of knowing that Christ's resurrection is a glorious precursor of my own.

Patrick Glynn (1997:19), 'n gewese agnostikus, stel dit as volg:

I am not claiming reason can bring one to belief in God. What I am saying is this: Reason no longer stands in the way, as it once clearly did. The past two decades of research have overturned nearly all the important assumptions and predictions of an earlier generation of modern secular and atheist thinkers relating to the issue of God.

Moltmann (2000:4, 28-29), wat in 'n sekulêre omgewing grootgeword het, meld dat die God van die geskiedenis Hom aan mense in die veranderlike en dus onvoorspelbare gebeurtenisse van die geskiedenis openbaar en meld as volg:

I searched for some certainty in life, for I had lost mine. I asked about the knowledge that can sustain existence, and lost interest in the knowledge that reads and dominates nature. I needed what the Heidelberg Catechism calls “comfort in life and death”, and through the chance reading of the Bible and the undeserved kindness of Scottish and English Christians, I found that comfort in the Christ who in his passion became my brother in need, and through his resurrection from the dead awakened me too to a living hope. My experiences of death at the end of the war, the depression into which the guilt of my people plunged me, and the inner perils of utter resignation behind barbed wire: these were the places where my theology was born.

Ook Pannenberg (Strobel 1998:233) bou sy teologie op die historiese getuienis vir die opstanding en het vanuit historiese ondersoek tot die oortuiging van die waarheid aangaande Jesus se opstanding gekom. Uit hierdie voorbeelde kan ook afgelei word dat gefundeerde ondersoek na die data betreffende die opstanding en historisiteit daarvan van kardinale belang is.

'n Geldige rede vir die wetenskaplik historiese navorsing aangaande Jesus, en veral sy opstanding, is dat Hy 'n historiese figuur was. Gevolglik sou dit vreemd wees indien die Christendom sodanige ondersoek na Jesus vermy, of selfs ontmoedig. Op sekulêre terrein word talle biografieë oor Jesus geskryf waarvan die swakstes soms topverkopers word (die afgelope bohaai oor die *Da Vinci Code* deur D. Brown is hiervan 'n voorbeeld). Die Christendom word veral vandag uitgedaag om op rasionele wyse 'n verduideliking van die historiese feite aangaande Jesus te gee. Die geskiedenis van die Christendom is ongelukkig met voorbeelde van mense besaai wat in die naam van Christus vanuit hulle teologiese opvattinge magismisbruik en onreg gepleeg, mense verwerp en vermoor het. Die vraag is of die opvatting van die triomfantelike Here dalk bewustelik of onbewustelik Westerse kulturele imperialisme gemotiveer het? “Of hoe die geskiedenis van die Christendom sou verloop het, indien die Bybelse

menslike Jesus, met sy liefde vir vyande, randfigure en kultureel onreines, nie so dikwels deur 'n ahistoriese en abstrakte Christus-figuur verdring is nie” (Wessels 2006:276). Met die historiese aard van die Christendom word immers aangetoon dat God Hom in die geskiedenis geopenbaar het en dit steeds doen. Die Oosterse religieë fundeer die bekendmaking aangaande die Transendente in die menslike gees en dus van die geskiedenisverloop losgemaak. Die Nuwe Testament verwys egter na 'n Jesus van vlees en bloed – dus histories en konkreet. Die gevaar tans, soos in die eerste eeu met die dosetisme, is dat Jesus van sy menswees gestroop word. Vooropgestelde opvattinge aangaande God lei dikwels tot die vraag hoe God dan mens kon word en Hom op hierdie wyse verneder het. Die bewering word dus gemaak dat dit net voorgekom het of God mens geword het. Dit dui egter op bepaalde vooronderstellinge en wêreldbeelde wat nie aan die data die voorkeur gee nie. Die navorsing na die historiese Jesus help die Christendom juis om Jesus op 'n minder lewensvreemde manier te beskou en lei ook tot eerliker en meer gefokusde, egte navolging van Hom. Vals uitbeeldinge van Jesus word ook ontmasker en verhoed dat Jesus vir eie spesifieke agendas geëkspluseer of verkeerde navorsingsresultate tot gevolg het. Die problematiek rakende die opstanding kan slegs wetenskaplik korrek aangespreek word indien die dokumente (die Nuwe Testament en veral die evangelies) tot ons beskikking onbevooroordeeld ondersoek word. Hiermee word egter nie bedoel dat absolute neutraliteit bestaan nie, maar dat die historiese data die ondersoek moet lei en nie apories enige eksterne opvattinge en vooronderstellinge gehandhaaf word nie. 'n Voorbeeld van hierdie aporiese benadering is P. J. W. Schutte (2008:9-10) wat as volg in sy inleiding meld:

I consider the books of the Bible as antique documents from a bygone world. Nevertheless, I still take the Bible seriously, because I have met God in the proclamation (*kerygma*) that is to be found in the Bible.

In its preaching, the Church proclaims the death and resurrection of Christ. Yet, these events are not positivistic facts of history, but rather “mythological facts” proclaimed by Jesus’ followers, who experienced his presence in an existential way after his death. It is in this sense only that I can believe in the resurrection as a meaningful component of faith.

Hier word R. Bultmann, M. Dibelius en K. L. Schmidt se vormkritiese benadering nagevolg met die klem op mitologie, veral vanweë die Hellenistiese invloed, en dus nie vanuit die primêre Joodse wêreldbeskouing wat nie mitologies was nie (Schutte 2008: 25-40).

Die kenmerk van talle nuwere historiese navorsing (soos by die Jesus Seminaar) is dat vooronderstellings die ondersoek begelei en dus nie eerlik met historiese data omgegaan word nie. In gefundeerde wetenskaplike ondersoek word juis sover as moontlik gepoog om vooropgestelde paradigmas en wêreldbeskouings uit die ondersoek te weer. Dit is dus van kardinale belang dat die data voorkeur sal geniet – al lei sodanige ondersoek tot gevolgtrekkings wat onverwags en selfs ongemaklik kan wees. Outentieke opstandingsnavorsing is tans juis van kardinale belang.

Die gevolgtrekking dat die opstanding van Jesus Christus 'n leë graf en liggaamlike verskynings behels het, is gemaak deur die primêre bronne in die Nuwe Testament aan historiese ondersoek te onderwerp. Ook die religieus-historiese milieu waarbinne die opstandingsgebeure, asook neerskryf van die Nuwe Testament plaasgevind het, is aan historiese ondersoek onderwerp en dié het voortdurend die ondersoek begelei. Die wydverspreide geloof en praktyk van die vroeë Christene is slegs verklaarbaar indien aangeneem word dat hul geglo het dat Jesus liggaamlik opgewek is, soos in die Paasverhale oorgelewer. Die rede vir hierdie geloof was die leë graf en dat hul binne 'n kort periode Jesus weer ontmoet het en Hy met talle onbetwisbare bewyse getoon het dat Hy weer liggaamlik lewend was. Die liggaamlike opstanding volg logies uit die data, alhoewel dit vreemd aan die historiese epistemologie van die post-Verligting, asook alledaagse leefwêreld is. Die normale taalkategorieë van kennis aangaande die verlede word hier opgeskort.

Indien 'n historiese probleem soos die opstanding van Jesus opduik, die leë graf, asook ontmoetings met Jesus as afsonderlike data funksioneer en die gevolgtrekking gemaak word dat die liggaamlike opstanding van Jesus beide bevredigend verklaar, behoort dit aanvaar te word. Die liggaamlike opstanding van Jesus bied ook die mees vanselfprekende en histories bevredigende verklaring vir die data. Indien Jesus met 'n “transfisiese” liggaam opgewek is – egter dieselfde persoon as voorheen, maar tog op een of ander verborge wyse verander – is die leë graf en ontmoetings verklaar. Wat ons egter nie ken en ervaar nie, is dat iemand wat dood

was weer lewend kan word nie. Dit spruit nie uit 'n moderne wetenskaplike wêreldbeeld nie, maar die totale menslike geskiedenis vertel dieselfde verhaal. Die feit dat dooie mense gewoonlik nie opstaan nie, vorm immers deel van die vroeë Christelike geloof. Die vroeë Christene het duidelik laat blyk dat die gebeure rondom Jesus verrassend nuut was: niks minder as die aanbreek van 'n nuwe bestaanswyse en 'n nuwe skepping nie.

Die Nuwe Testament, en veral Paulus, leun sterk op getuienis. Die moderne skeiding tussen feit en betekenis, soos veral deur Kant gepropageer, skep egter verwarring. Jesus het self verkondig dat Hy sou sterf en opstaan – ook sy apostels wat daarin onderrig was, het dit verkondig. Die ware opstandingsgeloof is oop na beide die feit asook die betekenis daarvan. Die liggaamlike opstanding is in die skeppingsleer ingebed – die verheerlikte liggaam spreek van 'n nuwe skepping wat egter in kontinuïteit met die oue staan. Die Nuwe Testamentiese opvatting rakende verlossing behels die totale skepping (Rom 8:21). Verlossing impliseer dié *van* die liggaam en nie *uit* die liggaam nie aangesien die mens in sy totaliteit van belang is. Sonder die liggaamlike opstanding word die betekenis van die evangelie verander.

T. Torrance (Polkinghorne 1994:33) beklemtoon die epistemiese primaatskap van die objek van ondersoek en behels dat teoloë ook as volg sal optree:

...the cultivation of what Clark Maxwell called a *new mathesis*, through which we allow fresh revelations of nature to call forth from our minds new modes of thought by which the process of our minds can be brought into the most complete harmony with the process of nature...in accordance with the fluid axiomatic modes of thought that have served so well to reveal the mysteries of nature...Theological science must therefore generate concepts of God that are *worthy* of him...concepts that are forced on our minds by the sheer nature of the divine Majesty...We cannot begin by forming independently a theory of how God is knowable and then seek to test it out or indeed to actualize it and fill it with material content. How God can be known must be determined from first to last by the way which He actually is known.

Die epistemiese primaatskap van die kennisobjek is van belang aangesien die ontoereikendheid van ons rasonale vooronderstellings ten einde die verrassende werklikheid te voorspel, alombekend is. Kwantumteorie dien as voorbeeld, met selfs Einstein (Kaku 2004:129) wat daaromtrent opgemerk het: “God does not play dice with the world,” waarop Bohr, as kwantumdeskundige geantwoord het: “Stop telling God what to do.” Die vreemdheid van hierdie verskynsel, fundamenteel aan die materiële werklikheid, het bewys dat die data voorrang moet geniet en die denke deur die aard van die realiteit voorhande, bepaal moet word. Thomas Huxley (Polkinghorne 1994:34) het dit as volg gestel: “Sit down before fact as a little child, prepared to give up every preconceived notion, follow humbly wherever and to whatever abysses nature leads you, or you shall learn nothing.”

Vir ’n eerste-eeuse Jood sou bekendmaking dat die aarde feitlik ’n sfeer vorm en dus nie plat is nie, onverstaanbaar en selfs belaglik voorkom. Dit het die mensdom tot die sestiende eeu geneem om tot die besef te kom dat gravitasie een van die faktore is wat dit moontlik maak. Agter al hierdie skeppingsverwonderinge sit egter dié Een wat ’n leë graf agtergelaat het. Sou dít dan te moeilik wees?! Dit sou eerder voorkom of vordering in wetenskapskennis daartoe lei dat die leë graf en dus liggaamlike opstanding minder problematies sou wees – die teendeel blyk waar te wees. Vir die mensdom in sonde vasgevang, beheer wil uitoefen en sy egosentrisme en narcisme laat hoogty vier, is dit waarskynlik veiliger dat Jesus van Nasaret in ’n rotsgraf toegemaak bly om te verrot. Hy skud ons gemaksones. En tog: die leë graf en liggaamlike verskynings staan steeds soos twee onwankelbare struikelblokke in die geskiedenis van die mensdom waarby hy nie kan verbykom nie.

Op soortgelyke wyse het navorsing en ontdekkings in die kosmologie, astronomie, astrofisika en ander verwante dissiplines veral in die afgelope eeu, aangetoon dat die heelal ’n ontstaan gehad het en tot die ongemaklike gevolgtrekking begin kom dat ’n oneindige Wese agter alles mag sit. Die term “singulariteit” is aangewend ten einde hierdie eerste moment te omskryf. Die sisteem aan ons bekend is dus nie ’n oneindige, sikliese herhaling van gebeurtenisse nie en strook al meer met die Judeo-Christelike konsep van skepping en dus ’n Skepper wat ’n eerste moment daargestel het. Ten einde aan die ongemak van ’n eerste skeppingsmoment te ontsnap, het sommige wetenskaplikes naturalistiese verklarings aan die hand gedoen aangesien die skeppingshipotese, aldus die naturalisme, onwetenskaplik is. Ook die wetenskaplike pogings ten einde aan te toon wat vóór die oerknal plaasgevind en dalk

daartoe gelei het, bereik 'n dooiepoint aangesien dit nie 'n natuurwetenskaplike vraag verteenwoordig nie, maar filosofiese spronge gemaak word wat tot allerlei hipoteses lei. So, byvoorbeeld, word die “Borrelheelaal” hipotese, spruitend uit kwantumteorie (inderwaarheid slegs van toepassing op fundamentele partikels), of ook die “Parallele” heelaal hipotese gepropageer ten einde aan te toon dat die bestaande heelaal waar die mens hom tans bevind, toevallig slegs een van 'n oneindige aantal alternatiewe verteenwoordig. Dit impliseer dat die totale sisteem 'n ewig-sikliese herhaling van toevallighede verteenwoordig. Hierdie hipotese is egter nie wetenskaplik verifieerbaar nie. Dit poog dus om aan die noodsaak van 'n Skepper te ontsnap wat teleologies hierdie heelaal daargestel het en op 'n voorafbepaalde doel afstuur – teenstellend tot die fatalistiese uitlewering aan allerlei natuurwetmatigheide.

Die Joods-Christelike benadering dat die heelaal liniêr verloop, asook die tweede wet van termodinamika, wat juis aantoon dat meer energie op 'n sekere stadium beskikbaar was en die heelaal inderwaarheid afloop, dui op 'n eerste moment in die sisteem. Entropie onderskryf die wetenskaplike hipotese dat die heelaal nie ewig bestaan, asook nie ewig sal voortbestaan nie. Vanuit die astronomie, astrofisika en verwante wetenskappe word dus sekere “wetmatigheide” aan ons deurgegee. Die opstanding beklemtoon egter dat ons nie aan 'n heelaal oorgegee is wat 'n noodwendige dood sal sterf waaraan ons fatalisties oorgegee is nie, soos T. Peters (2006:166) dit stel:

Yet, if the God of Israel described by the Bible exists, then the laws of nature as we have come to know them are not the final word. They are not ultimate. The laws of nature belong to the creation, placed there by the Creator. In the event that the divine Creator decides to change them, we can expect surprises.

Ten einde dus aan die liggaamlike opstanding te ontsnap, word na filosofiese hipoteses gegryp. Die opstanding dui op 'n bonatuurlike, bo-wetenskaplike dimensie waar die Skepper en Onderhouer van die heelaal onverwags in tydruimtelikheid en materie meer empiries waarneembaar, betrokke was. Dit verteenwoordig 'n blik op die toekomstige gebeure waar die heelaal op 'n wyse getransformeer sal word deurdat die materiële nie sal ophou bestaan nie, maar tot nuwe moontlikhede hervorm sal word. Die korrekte opvatting jeens die opstanding sal verhoed dat op dosetiese, of semi-

dosetiese, wyse met Jesus gehandel word. Die belang van sy mensheid tree in die fundamentele waarheid van sy liggaamlike opstanding na vore. Hiermee sanksioneer die Skeppergod juis die belang van die liggaamlike as skeppingsgegewe weens die onus wat die Skeppergod daarop as “baie goed” geplaas het (Gen 1:31). Dit is in teenstelling met die gnostieke opvatting wat soms populêr is. Die ebionitiese verklaring word hiermee ook weerlê. Die liggaamlike opstanding van Jesus dui juis daarop dat Hy niks minder as God was en dus nie ’n blote mens nie. In die navorsing van die Jesus Seminaar waar Jesus soms tot een van talle “geestelike leermeesters” gereduseer word, kom dit na vore en behoort in die lig van die liggaamlike opstanding van Jesus gekritiseer te word.

Absolute neutraliteit is onmoontlik maar die vraag bly of geen neutrale (sover moontlik) geskiedskrywing, waaraan die opstanding vir ’n seker uitspraak onderwerp kan word, bestaan nie – of lê dit op ’n vlak vir altyd buite ons bereik? Moet dus met twee wedersyds uitsluitend epistemologieë voortgegaan word met, aan die een kant ongelowiges wat hul ontkennde standpunt as samehangend binne hul wêreldbeeld ervaar, en aan die anderkant diegene wat in die opstanding glo en ook binne hul wêreldbeeld as samehangend ervaar, sonder moontlikheid van gesprek? Geskiedskrywing in die Verligting het hom dikwels met ’n positivistiese vertrekpunt geassosieer en dus geprotesteer dat dit nie in dieselfde Christelike ervaring van diegene wat tans glo, deel nie. Laasgenoemde word ook soms bespotlik gemaak as sou hulle in ’n wêreld van eie fabrikasie en voorwetenskaplik leef. Empiriese waarneming – dus “harde” getuienis en wetenskaplike bewysvoering – word vereis. Aan die anderkant funksioneer sekere teologies fideïstiese uitgangspunte: indien ’n persoon bewyse nodig het, of dit selfs soek, dui dit aan dat ware geloof nie ontdek is nie. Die volwasse geloof wat wel sonder aanraking of sig kan voortbestaan, is geloof en vertrouwe nie slegs in bo- en anderwêreldse realiteite nie, maar in die Woord wat *vlees* geword het en gehoor, gesien en gehanteer kon word. Johannes (1 Joh 1:1-3) beskryf dit as volg:

Van die begin af was Hy daar. Ons het Hom self gehoor; ons het Hom met ons eie oë gesien; ja, ons het Hom gesien en met ons hande aan Hom geraak. Hy is die Woord, die Lewe. Die Lewe het gekom; ons het Hom gesien en is getuie daarvan, en ons verkondig aan julle die Ewige Lewe wat by die Vader was en aan ons

geopenbaar is. Hom wat ons gesien en gehoor het, verkondig ons aan julle, sodat julle aan ons gemeenskap deel kan hê. En die gemeenskap waaraan ons deel het, is dié met die Vader en met sy Seun, Jesus Christus.

Die opvatting (vir talle jare in sommige kringe populêr) dat geloof niks met geskiedenis te make mag hê nie, kan met vrymoedigheid agtergelaat word. In historiese navorsing word gevolgtrekkings betreffende onvoorspelbare aspekte gemaak. In die geval van die natuurwetenskappe word soortgelyke gevolgtrekkings gemaak met die veronderstelling dat hul weer op grond van ooreenkomstige data herhaal sal word. Die gekoesterde ideaal, egter, dat die eenvoudigste teorie die beste verklaring vir die data, asook absolute sekerheid bied, maar telkens nie die geval is nie, word deur McGrath (1993:79) as volg uitgespel:

The idea that the laws of nature describe a situation with absolute certainty is absurd. One can certainly talk about varying degrees of *probability* in the natural sciences, but any claim to certainty is laughable. For example, an entire series of quite different “laws of nature” can be inferred from any set of facts. Inductivists, aware of this problem, appeal to the “principle of parsimony” – in other words, to the belief that the simplest theory has to be right. But sadly, the history of science shows that it is often the more complex laws that are to be preferred, leaving theory at odds with experience.

Telkens word die meer ingewikkelde hipoteses betreffende die opstanding van Jesus ook verkies. 'n Voorbeeld hiervan is die hipotese dat verwysing na opstanding aan die werksaamheid van die vroeë kerk toegeskryf moet word ten einde hul uitleg asook verdediging van teologiese, eksegetiese en kerkregeringaspekte te legitimeer. So, byvoorbeeld, handhaaf die Rooms-Katolieke teoloog, P. F. Knitter (1985:199), met sy teosentiese benadering tot die godsdienste, die mitologiese interpretasie van die opstanding:

This is not to dilute the New Testament witness but to accept it for what it is – a richly mythic account, with an amazing variety of

often contradictory detail, of experiences that could never be photographed. This understanding of the resurrection experience recognizes not only the appearances but also the resurrection model itself as symbolic attempts to express, to “picture”, what had happened...Most importantly this interpretation does justice not only to the nature of the New Testament accounts but to the nature of resurrection faith itself, which was not and is not a matter of historico-physical proofs but of deeply personal-communitarian experience and commitment.

Die fout, dus, veral in die populêre arena gemaak, is die aanname dat die wetenskap eksak en absoluut is. Hieraan het die Euklidies liniêre epistemologie skuld met sy fondament wat nie uitgedaag kan en mag word nie. Die vermeldde alternatiewe meetkunde uit die negentiende eeu, asook die twintigste eeuse erkenning van die Gödeliaanse onvolledigheid betreffende aksiomatiese sisteme, het aangetoon dat hierdie uitgangspunt in die wiskunde nie pragmaties is nie (Ross 1993:85). Die implikasie van die kwantumteorie met sy radikale paradigmaskuif in die wetenskap, word deur Polkinghorne (1994:32-33) as volg beskryf:

Our access to the quantum world is restricted by the limits of Heisenberg’s uncertainty principle. If we demand the localized clarities of a Newtonian epistemology, we shall deny ourselves all knowledge of quantum entities. If we accept the veiling of that world as part of its nature, then we shall encounter its idiosyncratic reality, even if it will occasion us a good deal of ontological perplexity. It can only be met on its own terms. We cannot impose a rigid grid of expectation on the physical world, but we must allow its facticity to mould our thought and ways of knowing it.

Die vraag is immers of die verklaring van die data wat die vroeë Christene verskaf het, naamlik dat Jesus uit die dood opgewek is, die totale getuienis beter as die alternatiewe gesofistikeerde hipoteses, veral deur skeptisisme beïnvloed, beskryf. Dit blyk die geval te wees, asook die eenvoudigste en mees samehangende verklaring vir

die data, asook samehangende aspekte te verskaf en strook dus met die wyse waarop in die natuurwetenskap tot hipoteses asook wetmatighede gekom word.

A. C. Ivy (McDowell 1999:218-219), vooraanstaande fisioloog, beklemtoon die korrekte filosofiese uitgangspunt betreffende die wetenskap as volg:

I believe in the bodily resurrection of Jesus Christ. As you say, this is a “personal matter,” but I am not ashamed to let the world know what I believe, and that I can intellectually defend my belief...I cannot prove this belief as I can prove certain scientific facts in my library which one hundred years ago were almost as mysterious as the resurrection of Jesus Christ. On the basis of historical evidence of existing biological knowledge, the scientist who is true to the philosophy of science can doubt the bodily resurrection of Jesus Christ, but he cannot deny it. Because to do so means that he can prove that it *did not* occur. I can only say that present-day biological science cannot resurrect a body that has been dead and entombed for three days. To deny the resurrection of Jesus Christ on the basis of what biology now knows is to manifest an unscientific attitude according to my philosophy of the true scientific attitude.

Die liggaamlike opstanding van Jesus verskaf dus nie slegs ’n genoegsame, maar ook ’n noodsaaklike voorwaarde vir die leë graf asook die ontmoetings met Hom en hiermee val al die historiese aspekte betreffende die vroeë Christendom in plek. Uit die aard van historiese gevolgtrekkings – soos met enige wetenskap – is hierdie nie absoluut in terme van ’n neutraliteit nie, maar verskaf ’n historiese uitdaging aan alternatiewe verklarings en ander wêreldbeskouings. Hierdie gevolgtrekking dat Jesus van Nasaret liggaamlik uit die dood opgewek is, het verreikende implikasies en behoort tot verbondenheid te lei. Dit impliseer niks minder as die herorganisasie van ’n wêreldbeeld rondom die opstanding nie – dit was immers wat die vroeë Christene gedoen het. Hierdie historiese argument kan nie ’n persoon tot geloof in die opstanding van Jesus dwing nie, maar historiese argumentering is effektief ten einde aspekte waaragter skeptisisme skuil, uit die weg te ruim. Die hipotese dat Jesus liggaamlik uit die dood opgewek is, is ongeëwenaard, dog eenvoudig, ten einde die historiese data in die hart van die vroeë Christendom te verklaar.

Alhoewel die opstanding tydruimtelik en materieel plaasgevind en gevolglik vir historiese ondersoek toeganklik is, is die beswaar hierteen – spruitend uit die feit dat die opstandingsmoment as sodanig nie verifieerbaar is nie – ongegrond. Aldus hierdie uitgangspunt kan die historikus nie oorsake buite die geskiedenis oorweeg nie. Hierdie beswaar spruit waarskynlik uit die verwarring van die opstandingsgebeure met die oorsaak daarvan. Die opstandingsgebeure het wel binne die menslike geskiedenis plaasgevind, terwyl die oorsaak daarvan buite dit val. Betreffende die probleem na die oorsprong van die opstanding, kan die historiese metodologie tot die gevolgtrekking lei dat die mees aanvaarbare verklaring vir die data is dat Jesus uit die dood opgestaan het, maar nie konkludeer dat God Jesus uit die dood opgewek het nie. Niks weerhou die historikus egter om die afleiding te maak dat God hier in die geskiedenis opgetree het nie. Die situasie is feitlik dieselfde as die wetenskaplike en *creatio ex nihilo*. Die astrofisikus kan wetenskaplik-metodologies tot die moment, waarvoor hy nie empiries-voorafgaande data beskik nie, teruggaan, naamlik die ontstaan van die heelal.

Talle misleidende opvattinge betreffende geloof, asook ander aspekte, veral dié aangaande “absolute” wetenskaplike verklarings, bestaan. Natuurwetenskappe maak immers nie voortdurend van deduksie van “harde” feite gebruik nie, asook nie voortdurend deur induksie van die spesifieke na die algemene nie, maar deur gevolgtrekking tot die beste verklaring. Wetenskap is die soeke na oorsake, aldus Francis Bacon (Geisler & Brooks 1990:149). Die wetenskaplike soeke na oorsake kan in twee hoofkategorieë verdeel word: histories en empiries. Eersgenoemde het met gebeurtenisse uit die verlede te make wat nie in die hede herhaal nie en laasgenoemde met herhaalbare gebeurtenisse in die hede. Die eerste kategorie het met ’n aspek soos die oorsprong van die heelal te make en laasgenoemde met die huidige werking van die heelal. Empiriese, oftewel operatiewe wetenskap, sluit vakgebiede soos byvoorbeeld fisika, biologie, biochemie en chemie in en het met herhaling en waarneming te make – die uitgangspunt is die uniformiteit en verstaanbaarheid van die totale werklikheid.

Die wetenskaplike ondersoek van die verlede, soms historiese wetenskap (herkomswetenskap) genoem, omvat dissiplines soos byvoorbeeld argeologie, paleontologie, astronomie asook forensiese wetenskap. Laasgenoemde behels gebeurtenisse uit die verlede wat dus nie waargeneem kan word nie, onherhaalbaar en onverwags is. Aangesien die verlede, anders as die hede, nie empiries waargeneem

kan word nie, moet dit langs die weg van oorsaaklikheid en uniformiteit (analogie) afgelei word. Die beginsel van oorsaaklikheid bepaal dat elke gebeurtenis 'n oorsaak moet hê. Wanneer die oorsprong van die heelal tersprake kom, beteken dit dat daar 'n eerste oorsaak moet wees: alles wat 'n begin of oorsprong het, moet 'n oorsaak hê; die heelal het 'n oorsprong; dus, die heelal het 'n oorsaak. Die opstanding van Jesus ressorteer ook hier.

Analogie, oftewel uniformiteit, impliseer dat die hede die sleutel tot die begrip van die verlede inhou: ons ken tans die werking van die sisteem en kan daaruit aflei wat die werking in die verlede moes gewees het. Troeltsch het nie hierdie onderskeid ten opsigte van die opstanding gemaak nie en dit het dus tot verwarring gelei deurdat die onverwagsheid en uniekheid hiervan apories uitgeskakel is. Dit is immers deurgaans geldig dat dooie mense nie opstaan nie, maar in die geval van Jesus Christus het die onverwagse en unieke daarvan juis 'n magtige nuwe beweging aan die gang gesit – net 'n uiters buitengewone gebeurtenis soos hierdie kon dit realiseer.

Die historikus ontdek dus dat die opstanding van Jesus nie deur voorafgaande historiese gebeure veroorsaak is nie. As natuurwetenskaplike, of historikus, kan hy sy ondersoek weens die gebrek aan data staak, maar weens die feit dat die mens na sin en betekenis soek, behoort dit nie hier te stop nie. Dit geld veral die opstanding, gegewe die religieus-historiese konteks waarbinne dit plaasgevind het: die lewe, lering en aansprake van Jesus, asook die effek wat dit op diegene gehad het wat Hom gevolg het. In die konteks van hierdie aansprake beklee Jesus se opstanding betekenis van kardinale belang, soos Pannenberg (1968:67) dit stel:

The resurrection of Jesus acquires such decisive meaning, not merely because someone or anyone has been raised from the dead, but because it is Jesus of Nazareth, whose execution was instigated by the Jews because he had blasphemed against God. If this man was raised from the dead, then that plainly means that the God whom he had supposedly blasphemed has committed himself to him...The resurrection can only be understood as the divine vindication of the man whom the Jews had rejected as a blasphemer.

In hierdie gebeure en aansprake lê niks minder as die sleutel tot menslike lewe en verlossing nie, en ignorering daarvan blyk fataal te wees (Rom 10:9).

Die metodologiese beginsel wat enige historikus verhoed om 'n bonatuurlike oorsaak vir 'n gebeurtenis in die geskiedenis aan te voer, blyk óf arbitrêr, óf op swak wetenskaplike of filosofiese gronde gebaseer te wees. Weens die moontlike bestaan van God kan die oorsaak van 'n gebeurtenis deur God gewil, nie buite rekening gelaat word nie. As metodologiese beginsel behoort die historikus eerstens na natuurlike oorsake te soek. Indien egter geen natuurlike oorsaak, as aanvaarbare verklaring vir die data, gevind word nie en 'n bonatuurlike hipotese hom as deel van die historiese konteks waarin die gebeurtenis plaasgevind het, aanbied, is die rasonale alternatief die bonatuurlike verklaring. Naturalisme het immers twee duisend jaar gehad om die opstanding van Jesus te verduidelik, maar gefaal. Die mens wat rationeel daarna kyk kan nie geblameer word as hy aflei dat by die graf van Jesus op die vroeë Paasmôre 'n goddelike wonderwerk plaasgevind het nie.

Die gevolgtrekking is dat die historiese feit van die oorsprong van die dissipels se geloof in die liggaamlike opstanding van Jesus gefundeer kan word en nie voldoende vanuit die Joodse paradigma, of die Christendom, kan spruit nie, aangesien dit juis die oorsprong van die Christendom was. Die oorsprong van die geloof in Jesus se opstanding, asook die Christelike Weg, kan nie los van die historiese feit van die liggaamlike opstanding en daaropvolgende ontmoetings met Jesus verklaar word nie. God is aan ons bekend aangesien Hy gekies het om Homself uit genade bekend te maak en dit nie langs die weg van mistieke oordrag van onbetwisbare stellings nie, maar ín die geskiedenis deur mense en gebeurtenisse wat die karakter van 'n tydelike insig in die goddelike waarheid en teenwoordigheid, asook kennis aangaande 'n ewige hoop dra. Polkinghorne (1994:35) meld die belang van navorsing: "I am certain, however, that our search for knowledge of God will have to seek an anchorage in experience; that theology stands in need of data which are not tacked down to the table by religious authority, but are open to assessment."

Die opstanding kan ook nie bloot geïnterpreteer word as 'n nuwe perspektief op die lewe weens 'n opwelling in die hart van die dissipels nie. Geloof in die opgestane Here is in die finale instansie egter die werk van die Heilige Gees, soos Pinnock (Henry 1966:153) dit stel:

The Spirit acts upon the evidence to accredit the message. This evidence consists chiefly, as historical evidence does, of the personal testimony of those close to the event. If at the outset a

person excludes the miraculous as a possibility, no amount of persuasion would be sufficient to necessitate belief. The problem then concerns, not the adequacy of the evidence, but the openness of the man to admit this fact...Faith does not claw the air. It lays hold upon saving verities planted in the fabric of history.

Vanuit historiese data kan nie bewys word dat God bestaan nie, maar verskaf egter aanwysers na sy moontlike bestaan. Ook die vraag wat met die historiese navorsing van die opstanding na vore tree, is die moontlikheid om deur sodanige ondersoek enige skeptikus van die waarheid daarvan te oortuig. Jesus se antwoord aan Tomas verskaf 'n moontlike oplossing: “Glo jy nou omdat jy My sien? Gelukkig is dié wat nie gesien het nie en tog glo” (Joh 20:29). Vir diegene wat nie daar was nie (deel van Lessing se chronologiese probleem) speel die geloofsaspek, deur die Heilige Gees gewerk, dus die deurslaggewende rol. Dit neem egter nie die feit weg dat getuienis bestaan (soos hierdie navorsing aantoon) wat 'n eerlike soeker na die werklikheid van die liggaamlike opstanding van Jesus Christus tot die oortuiging, asook die betekenis daarvan, kan bring nie. Hierdie historiese bewyse kan moontlike struikelblokke uit die weg ruim, maar kan nie geloof in Jesus Christus as die Here wek nie – alleenlik die Heilige Gees kan dit bewerkstellig. Uit die historiese ondersoek kan die liggaamlike opstanding van Jesus Christus steeds as die waarskynlikste gevolgtrekking na vore tree. Die rasonele speel 'n ondersteunende rol deurdat dit die waarheidsaansprake van die opstandingsevangelie dien en nie 'n heersersrol wat die evangelie daaraan ondergeskik maak nie. Die rasonele versterk en bevestig die waarheid van die geloofsaansprake deur die Heilige Gees bewerk. Dit sluit by Anselmus aan dat dit geloof is wat na begrip en meerdere insig soek.

Die opstanding van Jesus, en veral die liggaamlikheid daarvan, gee vanaf die eerste aankondiging daarvan deur Maria Magdalena tot huidiglik, steeds aanstoot. Deur die eeue is talle problematiek rakende die opstanding geopper. 'n Voorbeeld hiervan is dié deur H. S. Reimarus (Lapide 1983:42) geopper:

Even if we had no other scruples concerning the resurrection of Jesus, the one that he did not appear publicly would be sufficient in itself to overthrow any plausibility; for it can never be reconciled

with the purpose for which Jesus is supposed to have come into the world.

Dit strook met Celsus (Lapide 1983:42) se kritiek in die tweede eeu: “If Jesus actually possessed divine miraculous power, why did he not appear also to outsiders and opponents and especially the people as a whole?” Hierop antwoord Lapide (1983:117-118) as volg:

If Jesus had appeared to all, or to many of his Jewish contemporaries, in that feverish climate of expectation of the imminent advent of the Messiah that permeated all of Israel, then there would have been the possibility that the Jesus movement and the church which followed in its wake would have remained an intra-Jewish institution – as indeed was the case in its initial years – without the message of the one God and his gracious love being carried into the world of the Gentiles.

Vir Lapide (1983:118-119) is die geloofaspek egter nie vir wetenskaplike ondersoek oop nie:

Faith is basically a “belief-in-spite-of”; it involves the courage to endure and conquer all doubts...To forego all guarantees of tangibility...For the desire to make faith secure is nothing but unbelief which is clinging to earthly materiality...The God in whom Jews and Christians believe can neither be couched in words nor defined by visible realities, for according to Karl Jaspers, “a proven God is no God,” and this is true also of many of his deeds of salvation. “I will not be inquired of by you” (Ezek. 20:3) applies both to the Lord of the universe, to his manner of revelation and his ways of salvation whose unsearchableness Isaiah, the psalmist, and Paul underscore explicitly. In the words of Eduard Schweizer, “Proof cannot be given of Jesus’ resurrection. Here, too, very much as in the crucifixion of Jesus, God exposes himself to scepticism,

doubt, and disbelief, renouncing anything that would compel men to believe.”

Lapide se oortuiging dat God se bestaan nie empiries bewys kan word nie, is waar. Ook die opstanding van Jesus word deur hom as 'n Joodse geloofservaring beskou, maar nie vir wetenskaplike ondersoek oop nie. Alhoewel niemand by die opstandingsmoment van Jesus teenwoordig was nie, kan niemand daarvan weerhou word om die opstanding histories na te vors nie – intendeel, dit behoort aangemoedig te word. Die talle getuienis kan immers nagevors word. Die gevolge van God se optrede in die geskiedenis van die wêreld, asook die heelal, kan nagevors word en dus tot die waarskynlike bestaan van 'n alwyse, almagtige, ewige, alwetende, persoonlike Wese gekom word – soos die Christelike wêreldbeskouing aantoon. Met die agtergrondgetuienis van 'n liefdevolle God wat die heelal geskep, met presisie georden, asook die skepping van die mens impliseer, maak die spesifiek historiese getuienis van Jesus, wat as die Godmens die mens se probleem kom oplos het, sin.

Die wyse waarop Lapide egter die bewyse ten gunste van die opstanding van Jesus hanteer, is aanvegbaar en toon waarskynlik die ongemak wat die Joodse gemeenskap steeds jeens Jesus het. Sy vooronderstelling dat Jesus nie die Messias kan wees nie en vanuit sy wêreldbeskouing dat die Messias 'n omgeswaai in die huidige bestel, asook wêreldvrede, teweeg sal bring, weerhou hom van eerlike en deurdagte ondersoek na Jesus as moontlike Messias. Enigiemand wat met 'n oop gemoed die getuienis vir die opstanding ondersoek, behoort tot die gevolgtrekking te kom dat God hier op unieke wyse opgetree het. Die getuienis dui aan dat op die derde dag na die historiese kruisiging van Jesus van Nasaret die graf leeg gevind is en ontmoetings met Hom plaasgevind het wat die beweging, as die Christendom bekend, daargestel het.

Die gevolgtrekking dat Jahwe enersyds op 'n onverwagse, selfs stille en tog verrassende wyse, sonder affrontering van die mens se vrye wil, en andersyds op 'n dinamiese wyse in die menslike geskiedenis ingespeel het en dit steeds doen, kan waarskynlik nie ontken word nie. Soos met die kruisiging van Jesus, te midde van duisende ander kruisigings wat die gemeenskap tot 'n mate kon desensiteer het, vind hierdie soveelste aaklige gebeurtenis plaas – dié keer met die rabbi van Nasaret. God laat dus toe dat die teregstellingswyse van die dag sy verlossingswerk tot 'n klimaks voer en nie op 'n alternatiewe, buitengewone wyse wat die aandag onnodig sou trek nie. Nie alleen het die opstanding die versoenende sterwe van Jesus as Messias

bevestig nie, maar is deur die Heilige Gees in die lewens van mense bewerk. Die waarskynlike voorbereidingswerk deur die Heilige Gees kom ook na vore weens die feit dat vir die Grieke en Romeine in Antiogië, Efese, Korinte, Rome en talle ander stede in die destyds heidense wêreld, die konsep van versoenende sterwe nie vreemd was nie, soos M. Hengel (1981:28-29) dit stel:

The Gentile who heard the gospel was quite familiar in his own way not only with the hero's self-chosen death as a way to apotheosis *per aspera ad astra* and the theme of vicarious dying for others out of love, but also with the notion of a voluntary death as an atoning sacrifice, and he could also understand it in his own way. True, customs of this kind might seem archaic or barbaric to him, but he knew them through myth, patriotic sagas and dramas, and they were at the same time transfigured by the heroic and mythical framework.

In hierdie proses behoort die uniekheid van die Jesusgebeure egter na vore te tree en tot die korrekte interpretasie te lei. Hengel (1981:32) waarsku ook teen die huidige afwatering van die betekenis van Jesus se sterwe deur die opstanding bevestig:

When fundamental difficulties in understanding arise, they are felt not by the audience of ancient times, Jewish or Gentile, but by us, the men of today. However, precisely because of this difficulty in understanding today, we must guard against limiting, for apologetic reasons, the fundamental significance of the soteriological interpretation of the death of Jesus as vicarious atonement in the context of the earliest Christian preaching. Today we find not only a "fundamentalist" but also a radical critical biblicism, which seeks to strip Jesus and the earliest Christian message, as far as possible, of all that it regards as "mythological" and therefore as theologically obsolete. Over against this, as scientific exegetes, we must attempt to illustrate, first of all, the origin of this central expression of the faith of the earliest church with all the philological and historical means at our disposal, so that we can understand it in terms of its earliest presuppositions.

Die God van die opstanding strook met die wyse waarop Hy Homself, as die Verbondsgod, openbaar en respekteer die vrye wil van die mens. Wanneer Hy as Skepper sy eiendom betree, doen Hy dit op gewone, nie-bedreigende wyse, veral aan diegene wat op (sover menslik moontlik) eerlike wyse na Hom soek en Hom volgens sy belofte sal kry (Luk 11:9). Dit wil dus voorkom of God Hom nie sondermeer aan die mens opdring nie maar dat hy ook 'n verantwoordelikheid het om tot die besef te kom dat Jesus die langverwagte Messias is – die eerlike ondersoeker word dus beloon.

Die aanklag deur die ateïs en agnostikus dat God Homself verberg en vir die mens onsigbaar maak, geld dus nie en verskaf 'n verskoning om nie met die historiese werklikheid van die opstanding en sy implikasies gekonfronteer te word nie. Een van die talle wyses waarop God optree, is vanuit die fluistering in die windstilte deur Elia ervaar (1 Kon 19:12). Die getuienis van die leë graf met die grafdoeke, asook hulle spesifieke vorm, daarin, kon dalk vir 'n bepaalde tyd so 'n stille getuienis aan diegene verskaf het wat die verbysterende boodskap van Jesus se opstanding verneem het en met besigtiging van die leë graf wou bevestig.

Die uniekheid en eenmaligheid van die inkarnasie is vir talle problematies en meld dat God Hom byvoorbeeld ook op ander plekke en wyses kon bekendgemaak het. Talle kritici vra na die lot van diegene wat voor Jesus of ver van die gebeure geleef het en dus nie daarvan sou kon hoor nie. 'n Magdom mense skyn dus uitgesluit te wees en die partikulariteit van hierdie gebeurtenis gee aanstoot. Indien God die geskiedenis as mens wou betree, moes Hy dit immers as 'n spesifieke mens op 'n bepaalde tyd en plek doen. Die toetrede van God tot die menslike geskiedenis impliseer dat die Christendom anders, asook méér, as 'n idee, filosofie, mitologie, of intuïsie is. Die inkarnasie koppel die Christelike geloof aan die historiese gebeure in Jesus Christus wat onder Pontius Pilatus gekruisig is, soos die Apostoliese Geloofsbelydenis dit stel. Die inkarnasie toon aan dat God na sy eiendom gekom het (Joh 1:11). Hy het Homself nou baie duidelik aan die mensdom bekendgemaak en die religieuse hunkering van die mens is nou in die geskiedenis bewaarheid.

Historiese partikulariteit het ook 'n beslissende voordeel bo 'n universele opvatting. Dit verander 'n moontlikheid in 'n werklikheid, hoop in 'n realiteit. Soos met die ontdekking van 'n geneesmiddel vir 'n pandemie waarsonder niemand kan genees nie – hoe vurig hulle ook daarna mag verlang – vind dit gewoonlik op 'n bepaalde lokaliteit, deur 'n spesifieke mens, of mense, plaas en die totale mensdom vind hierby

baat. Niemand sal dit as eksklusief beskou nie aangesien 'n oplossing vir die probleem gevind is. Dieselfde geld die inkarnasie aangesien niemand van die verlossing uitgesluit word nie: dit impliseer dat alle mense dít waarop hulle moontlik nog altyd gehoop het, kan ervaar.

Na die opstanding het die Heilige Gees hierdie oortuigingswerk aangaande die opstanding in die harte van mense voortgesit. Doodgewone en alledaagse mense, onder andere vissermanne, het op stamelende wyse die grootste moment in die geskiedenis van die wêreld probeer verwoord en so 'n stille revolusie, wat met die aard van Jesus van Nasaret strook, aan die gang gesit. In die geskiedenis van Israel het God Hom by verskeie geleenthede aan gewone mense, asook op alledaagse wyses geopenbaar, soos Lapide (1983:119) dit stel:

Abel, Noah, Isaac, Jacob, and Joseph, to name just a few, proved that God loves the weaker ones and that he puts the key to his miracles frequently into the hands of the humble and little ones – perhaps as an admonition that promise and fulfillment happen “not by might, nor by power, but by my Spirit, says the Lord of hosts” (Zech. 4:6).

Die deurslaggewende verklaring van die opstanding het ná hierdie gebeurtenis in die veertig dae wat Jesus met sy dissipels gespandeer het (Hand 1:3), asook deur die werk van die Heilige Gees ná die hemelvaart (Joh 14:26), plaasgevind.

Met die leë graf vir 'n tydlank as moontlike stille simbool, het die formule van 1 Korintiërs 15:3-7 ook oor die destyds bekende wêreld weerklink en kon ooggetuies hiervan dus geraadpleeg word. Met die verwyderde klip voor die rotsgraf, asook die vorm van die doeke binne die graf, het twee wêrelde ontmoet: dié van die mens en dié van God. Ten einde die mens instaat te stel om vanuit sy vierdimensionaliteit 'n blik op die goddelike dimensionaliteite te kry, móés die steen verwyder wees sodat die ongeskonde grafdoeke kon toon dat hier 'n nuwe, en tot dusver onbekende gebeurtenis, plaasgevind het.

Die bewering dat die “opstandings” van Osiris, Attis en Adonis ouer as dié van Jesus is, is ongegrond aangesien dit nie voor die laat tweede eeu n.C. vermeld word nie en moontlik vanuit die Christendom beïnvloed is, meld Habermas (1996:34). Die plaasvervangende sterwe (met die offerkultus vereenselwig) was kultureel nie

nuut nie weens die omringende volkere se beoefening daarvan (Hengel 1981:6-15).

Rakende die opstanding meld Lapide (1983:121-122) ook as volg:

In view of this “pedagogy of God,” would it not be possible that the Lord of the universe used the myth of the resurrection (which was well known to all pagans) in order “to eliminate idolatry in the pagan world” through the true resurrection of a just person and to carry “the knowledge of God” to the four corners of the earth by means of the Easter faith?

J. D. G. Dunn (1985:103-104) meld dat die Christendom en navorsing daaromtrent albei met die soeke na waarheid te make het en noodsaaklik is:

Christianity has nothing to fear from scholarship! Scholarship is concerned with truth – to discover the reality of things, of people and society, of history and religion. And Christianity is also concerned with truth. It is because Christianity claims to have found in Jesus Christ the key to a true understanding of reality that it speaks so much of that man from a small middle-eastern country nineteen and a half centuries ago. Since Christianity and scholarship share the same passion for truth, Christianity and scholarship are in fact natural allies – common foes of all forms of falsehood, distortion and obscurantism...If Christianity itself should happen to be false, they (Christians) should want to know that too. For if Jesus Christ is *not* in fact the key to a true understanding of reality, the sooner they know that the better. So Christians should welcome an open-minded and open-ended inquiry after truth, confident with the confidence of faith that any clarification of the truth, and stripping away of distorting accretions, any correction of misleading perspectives will only strengthen their hold on the truth which is in Christ Jesus.

Die geloofsdimensie deur die Heilige Gees bewerk, bring die werklikheid en betekenis van die opstanding van Jesus Christus na vore: Hy, die Seun van God, het

op die derde dag liggaamlik uit die graf opgestaan, en (soos Hy voorspel het) in 'n verheerlikte vorm aan talle persone verskyn en daarmee aangetoon dat Hy leef en God is.

2 Opstandingsnavorsing identifiseer die historiese Jesus en Hom as vertrekpunt

Die Christenbelydenisse wat reeds vroeg aangetref word, reflekteer bloot die betekenis aan die historiese Jesus geheg. Die verskil hiermee word byvoorbeeld by die Mahayana Boeddhisme aangetref waar 'n histories-menslike Gautama in 'n goddelike Boeddha verander is. Die liggaamlike opstanding, binne die religieus-historiese konteks, het dus Jesus as God aangedui en daartoe gelei dat die Christendom ontstaan en Hom as sodanig aanbid.

Die liggaamlike opstanding van Jesus Christus plaas hierdie buitengewone gebeure, asook die Persoon, vierkantig in die wêreldgeskiedenis en rig dwingende vrae aan die mensdom. Die logiese gevolgtrekking, spruitend uit hierdie gebeure, stel A. E. McGrath (1993:119) as volg:

If Jesus Christ was raised from the dead, never to die again, he would instantly stand out as being distinct from every other person in history. There would be something dramatically different about him. He would be unique. The only question remaining would relate to the nature of his uniqueness – a question that Christian theology has answered in the doctrine of the Incarnation.

Die fundamentele belang van Jesus Christus vir die wêreldgeskiedenis, stel J. W. Montgomery (Henry 1966:229) as volg: “On one major point virtually all theologians of history – past and present – are in agreement: the meaning of general human history is to be found in Jesus Christ.”

Vir die eerste drie eeue, veral, het die kerk met die interpretasie aangaande Jesus geworstel en het besef om na Hom op enige ander wyse as werklik en ten volle God, asook werklik en ten volle mens, te verwys, onreg aan die Nuwe Testament doen – ten spyte van die moontlike logiese probleme wat hieruit mag spruit. Jesus het Homself immers as van gelyke aard met die Vader beskou (McGrath 2001:357-360). Die belang en betekenis van Jesus Christus het vanuit die geskiedenis na ons gekom

en verrekening daarvan moet ook langs hierdie weg plaasvind. Die liggaamlike opstanding van Jesus het aangedui dat die Christendom nie 'n verfynde filosofiese raamwerk is nie, maar in die praktyk van die alledaagse werklikheid veranker is. McGrath (2001:348) meld:

Christianity is not a set of self-contained and freestanding ideas; it represents a sustained response to the questions raised by the life, death, and resurrection of Jesus Christ. Christianity is an historical religion, which came into being in response to a specific set of events, which center upon Jesus Christ, and to which Christian theology is obliged to return in the course of its speculation and reflection.

Op die vraag wat hom na die moontlikheid van die opstanding laat neig het, het L. Wittgenstein (Copan & Tacelli 2000:7) as volg geantwoord:

It is as though I play with the thought – if he did not rise from the dead, then he decomposed in the grave like any other man. *He is dead and decomposed*. In that case he is a teacher like any other and can no longer *help*; and once more we are orphaned and alone. So we have to content ourselves with wisdom and speculation. We are in a sort of hell where we can do nothing but dream, roofed in, as it were, and cut off from heaven.

Hierdie aanhaling vergestalt die nihilistiese scenario indien Jesus se beendere êrens in 'n graf in Palestina verrot het, of sy liggaam deur wilde honde opgevreet is, soos J. D. Crossan (1994:126-127) suggereer. Alhoewel navorsers, soos Crossan en M. Borg, die belang van die liggaamlike opstanding ontken, blyk dit dat hierdie skeiding tussen die Jesus van die geskiedenis en die Christus van die geloof tot problematiek lei. Crossan (1991:1203-4) stel dit as volg: “Is the historical Jesus in any way a criterion for Christian faith?...What does Jesus have to do with Christ? Does Jesus help us decide between Christs?” W. L. Craig (Copan 1998:43-44) antwoord:

If one makes this distinction, there are no objective constraints on who or what the Christ of faith is. Whom are we talking about as this “Christ of faith”? The Christ of National Socialist Germany or the Christ of Catholic Ireland? The Christ of Mormons or of Jehovah’s Witnesses? The Christ of Jim Jones or of David Koresh? This question is crucial. By making a dichotomy between the historical Jesus and the Christ of faith, Dr. Crossan has no way to determine objectively who the Christ of faith is...The fact is that we have to be able to critically evaluate proposed Christs of faith by how they measure up to the Jesus of history; otherwise, we may wind up sanctioning Auschwitz or Jonestown...But then we can ask further, “Why stop with Christ? Why not adopt a non-Christian myth?” Take the example of Octavius Caesar (Augustus). Dr. Crossan writes, “Jesus’ divine origins are just as fictional or mythological as those of Octavius. Neither should be taken literally, *both* must be taken metaphorically. But which metaphor do *you* believe in: Octavius-as-divine or Jesus-as-divine? Where do *you* find your God?” Dr. Crossan provides no criteria for making such a choice. In his view Christ is on a par with Thor, Zeus, and Mercury. There simply isn’t any way to decide who is the real Christ of faith.

Gevolgluk is dit van fundamentele belang dat die ondersoek na die historiese Jesus aandag sal geniet. Sonder die werklik menslike Jesus van Nasaret is die teologie aan enige interpretasie van Hom uitgelewer.

Weens die pluralisme tans aan die orde word alle religieë as variasies op die een transendente realiteit beskou. Geen absolute waarheid bestaan dus nie en die Christendom is nie eksklusief nie. Aldus J. Hick (1993:160) behels die uitdaging aan die Christendom die volgende:

The almost inevitable Christian acceptance of religious pluralism can take two different forms...One possibility, launched by Rudolf Bultmann and others more than a generation ago, is “demythologization”, stripping Christian belief of its mythological elements. This runs parallel with a movement going back to the

Reformation of the sixteenth century, the “Radical Reformation” embodied today mainly in the Unitarian movement. The other, and to many of us more attractive, possibility is to acknowledge the mythological character of myth and to affirm its positive value in touching the more poetic and creative side of our nature, and then allowing our imagination and emotion to resonate to myth as myth. Here we can learn from the Hindus, who delight in myth and are able to feed upon it spiritually without having to pretend that it is other than myth.

Volgens B. Witherington (Strobel 2006:15) is die probleem met hierdie uitgangspunt dat die Joodse gemeenskap waaronder hierdie gebeure plaasgevind het, nie ’n mitologievormende groepering was nie, maar wat plaasgevind, gerapporteer het. Indien tot ’n mitologiese figuur gewend moet word, hoekom juis Jesus en waarom tot sodanige mitologie wend? Craig (Copan 1998:44) beskryf hierdie situasie as volg:

These are fairy tales. It’s Peter Pan theology. Why should you get up on a Sunday morning and go worship and pray to somebody who isn’t really there? It seems to me that unless the Jesus of history is the Christ of faith, this whole enterprise is irrational, and we might just as well stay home and forget about it.

Die liggaamlike opstanding van Jesus wat dus tot die historiese ondersoek en fundering daarvan lei, maak die onderskeid tussen die Jesus van die geskiedenis en die Christus van die geloof ongeldig. Hierdie tweedeling kan na onder andere die volgende vals vooronderstelling teruggevoer word wat die metodiek beïnvloed: die bonatuurlike vooroordeel wat wonderwerke, en dus die opstanding van Jesus Christus, byvoorbeeld uitsluit, is onwetenskaplik. Onderliggend aan hierdie moderne verleentheid rakende die liggaamlike opstanding lê ’n sluimerende naturalisme wat aan God geen herkenbare optrede in sy wêreld toeken nie. Die skeptisisme rakende natuurwette wat verander word, is egter ongefundeer aangesien die Skrif getuig dat die skepping deur God daargestel en deur Hom instandgehou word (Kol 1:17; Heb 1:3). Met die opstanding is dit slegs die *wyse* en nie die *feit* van goddelike aktiwiteit wat verander nie. Verwerping van die liggaamlike opstanding impliseer ’n negatiewe

uitspraak op God se goeie skepping. Ook Immanuel Kant se aanname dat 'n tweedeling tussen 'n feit en die moontlike betekenis daarvan ingebring kan word, is ongegrond en het die navorsing na die historiese Jesus beïnvloed – die feit van Christus se sterwe en die betekenis daarvan kan immers nie geskei word nie. Onderliggend aan sommige filosofiese pogings om die historiese Jesusgebeure op ander wyses te interpreteer, het ook met die weiering om die verlossing in die Skrif voorgehou te make.

Die ontkenning van die historisiteit van die evangelies lei dus tot die ongefundeerde skeiding tussen die Jesus van die geskiedenis en die Christus van die geloof. Die teenwoordigheid van ooggetuies tydens die ontstaan van die evangelies het 'n groot rol teen die verdraaiing van die feite gespeel. Die historiese Jesusnavorsing word ook deur 'n waninterpretasie rakende die aard van mitologie gekenmerk. Aangesien 'n gebeurtenis nie empiries waarneembaar is nie, kan nie tot die gevolgtrekking gekom word dat dit nie histories kan wees nie. Die wonderwerk van die opstanding, wat ongetwyfeld meer as die herlewing van Jesus se liggaam was, beteken nie dat dit nie vir historiese ondersoek oop is nie. Die evangelies en mitologiese geskrifte verskil fundamenteel.

Die ontkenning van die liggaamlike opstanding van Jesus is problematies. Die betekenis van die liggaamlike opstanding van Christus is verreikend en ontkenning daarvan affekteer ons verlossing aangesien die Nuwe Testament geloof in die liggaamlike opstanding van Jesus as voorwaarde vir ons verlossing (Rom 10:9, 10; 1 Kor 15:12-19; 1 Tess 4:14), asook die kern van die evangelie (1 Kor 15:1-5), beskou. Die Nuwe Testamentiese liggaam (*sōma*) verwys na liggaamlikheid en ontkenning van die liggaamlike opstanding van Christus ondermyn die evangelie. Sonder die liggaamlike opstanding bestaan dus geen kontinuïteit tussen die pre- en postopstandingsliggaam nie – dit kon net sowel twee verskillende liggame gewees het. Indien kontinuïteit slegs daarin bestaan dat die menslike gees – inderwaarheid 'n derde party – die enigste verbintenis tussen die sterflike en opgestane liggame behels, is die verhouding tussen die twee liggame uitwendig en as uitbeelding van Christus se oorwinning oor die dood, afgewater. Sonder die liggaamlike opstanding bestaan geen gronde vir die viering van oorwinning oor die liggaamlike dood nie.

Ontkenning van die liggaamlike aard van die opstandingsliggaam is leerstellig problematies en verteenwoordig 'n neo-dosetisme. Diegene wat in die eerste eeu ontken het dat Jesus mens geword het, is deur Johannes as vals profete en die “gees

van die antichris” bestempel (1 Joh 4:2; 2 Joh 7). Johannes se aanduiding dat Jesus as mens gekom het, impliseer dat Hy steeds na die opstanding as mens bestaan. A. T. Robertson (Geisler 1999:666) meld dat die Griekse konstruksie die inkarnasie as ’n voortgesette feit toon en deur die gnostisisme ontken is. Die ontkenning dat Christus ’n liggaam voor of na sy dood gehad het, lei tot dwaalleer. Die huidige postopstanding dosetisme ontken dat die een wat in die liggaam gekom het ook in dieselfde liggaam opgewek is. Die besit van ’n menslike liggaam is noodsaaklik vir die volle menslikheid van Christus en word herhaaldelik gebruik ten einde dit te beskryf (Joh 1:14; 1 Tim 3:16; 1 Joh 4:2; 2 Joh 7). Indien dit die geval is en Hy nie onsterflik in die liggaam opgestaan het nie, was Hy nie volwaardig mens nie. Immers, Christus se bediening vir ons verlossing het nie met die kruis gestop nie, maar Hy leef vir ewig om vir ons in te tree (Heb 7:24-25). Aangesien Hy ten volle mens was, kan Hy in sy hoëpriesterlike amp met ons swakhede medelye hê (Heb 4:15). Christus se volle menslikheid is dus vir ons verlossing noodsaaklik, maar volgens die Skrif was ’n menslike liggaam ’n noodsaaklike deel van sy volle mensheid. Indien Christus dus nie in die menslike liggaam opgestaan het nie, is Hy nie ten volle mens nie en dus nie effektief ten einde verlossing te bewerkstellig nie.

Ontkenning van die liggaamlike opstanding van Christus lei ook tot die morele probleem van misleiding. Die evangelieverhale stel onomwonde dat Christus met sy verskynings sy skeptiese dissipels van die liggaamlike aard van sy liggaam wou oortuig: “Kyk na my hande en my voete: dit is tog Ek self. Voel aan My en kyk! ’n Gees het tog nie vleis en bene soos julle sien dat Ek het nie” (Luk 24:39). Hy het in hulle teenwoordigheid geëet (Luk 24:41-43). Hy het Tomas ook met die uitnodiging uitgedaag: “Bring jou vinger hier en kyk na my hande; en bring jou hand en steek hom in my sy; en moenie langer ongelowig wees nie, maar wees gelowig” (Joh 20:27). Gegewe die konteks van Jesus se aanspraak, asook die Joodse geloof in die opstanding as liggaamlike gebeurtenis (Joh 11:24; Hand 23:8), bestaan geen alternatiewe rasonale indruk wat hierdie stellings op die dissipels kon laat as dat Jesus hulle wou oortuig dat Hy met dieselfde liggaam waarin Hy gesterf het, opgestaan het nie. Indien Jesus se opstandingsliggaam slegs ’n nie-materiële “liggaam” was, het Jesus sy dissipels mislei. Indien Jesus se opstandingsliggaam nie ’n tasbare liggaam was nie, was Hy ’n leuenaar en bedrieër.

Die ontkenning van die liggaamlikheid van Jesus se opstanding blyk verreikende soteriologiese implikasies te hê, soos Paulus dit stel: “En as Christus nie

opgewek is nie, is julle geloof waardeloos en is julle nog gevange in julle sondes. Dan is ook dié wat in Christus gesterf het, verlore. As ons net vir hierdie lewe ons hoop op Christus vestig, is ons die bejammerenswaardigste van alle mense” (1 Kor 15:17-19). Met die bespreking van die twee nature van Christus meld die Nederlandse Geloofsbelydenis (Artikel 19) ook, ná bespreking van die aard van die twee nature van Christus asook die substansiële behoud van die menslike natuur en sy eienskappe, as volg rakende laasgenoemde:

...dit het skepsel gebly, wat wel ’n begin van dae het, eindig van natuur is en alles behou wat by ’n ware liggaam behoort. Alhoewel Hy daaraan deur sy opstanding onsterflikheid gegee het, het Hy tog die egtheid van sy menslike natuur nie verander nie, omdat ons saligheid en ons opstanding ook van die egtheid van sy liggaam afhanklik is.

Indien Christus nie met dieselfde liggaam waarin Hy gekruisig is, opgestaan het nie, het ons ook nie die hoop dat ons oor die liggaamlike dood sal triomfeer nie. Dit is slegs weens die liggaamlike opstanding van Christus dat die gelowige triomfantlik kan uitroep: “Dood, waar is jou oorwinning? Dood, waar is jou angel?” (1 Kor 15:55). Dit is slegs met die liggaamlike opstanding dat God die mag van die dood gebreek en deur die evangelie die onverganklike lewe aan die lig gebring het (2 Tim 1:10; 1 Kor 15:17-18).

Die liggaamlike opstanding van Jesus verklaar in geen onduidelik empiriese terme dat die Goddelike versoeningsinisiatief bewerk en dus voltooi is nie. Indien dit bloot ’n geestelike “opstanding,” verheerliking, of enige alternatief tot liggaamlikheid was, kon twyfel waarskynlik rakende die werklikheid daarvan posvat. Die impak van ’n leë graf met die liggaamlike verskynings kort daarna, moes ’n onomkeerbare indruk op die getuies daarvan gelaat het – veral tydens die vervolginge en dood wat op hulle gewag het. Barth (1949:123) beklemtoon die impak van die opstanding as volg:

The Resurrection of Jesus Christ reveals, it completes this proclamation of victory. We must not transmute the Resurrection into a spiritual event. We must listen to it and let it tell us the story how there was an empty grave, that new life beyond death did

become visible. “This [man snatched from death] is my beloved Son, in whom I am well pleased.” What was announced at the Baptism in Jordan now becomes an event and manifest. To those who know this, the break between the old world and the new is proclaimed. They still have a tiny stretch to run, till it becomes visible that God in Jesus Christ *has* accomplished all for them.

J. A. Heyns (1978:266) beklemtoon ook die belang van Jesus se liggaamlike opstanding as volg:

Hy vertoon Hom nie net aan sy dissipels om hulle langs dié wyse tot insig in die kontinuïteit van die gestorwe en die opgestane Middelaar te lei nie, maar Hy rig Hom op so ’n wyse tot sy dissipels dat hulle in sy prediking oor die verborgenhede van die koninkryk tegelyk ook die sleutel kon kry vir die verstaan van sy vroeëre optrede. Daarmee is die be-tekende saak van die teken onthul, en het dit vir hulle duidelik geword dat sy ganse lewe, sy prediking en wonders, gestaan het onder die belofte van, en gerig was op, en sin ontvang het vanuit, die oorwinning van die dood as straf op die sonde.

Die belang van die liggaamlikheid van die opstanding van Jesus Christus kan nie as minderwaardig geag word nie. Juis in die lig van die triomf van die Skepper ten einde sy totale eiendom volkome te herstel, is dít van fundamentele belang – die oorwinning moes ten volle plaasvind en dus ook op die terrein van die materiële werklikheid. Paulus (Rom 8:19-23a) verwoord dit as volg:

Die skepping sien met gespanne verwagting daarna uit dat God bekend sal maak wie sy kinders is. Die skepping is immers nog aan verdeling onderworpe, nie uit eie keuse nie, maar omdat God dit daaraan onderwerp het. Daarby het Hy die belofte van hoop gegee: die skepping sal self ook bevry word van sy verslawing van die verganklikheid om so tot die vryheid te kom van die heerlikheid waaraan die kinders van God deel sal hê. Ons weet dat die hele

skepping tot nou toe sug in die pyne van verwagting. En nie net die skepping nie, maar ook ons wat die Gees ontvang het as die eerste gawe van God, ons sug ook.

Weens die feit dat die opstanding op 'n bepaalde tydstip, asook in Jerusalem plaasgevind het, kan en behoort die historikus dit te ondersoek. Hy sal egter daarvan bewus moet wees dat hy hier voor die grootste misterie en wonderwerk in die geskiedenis van die wêreld te staan kom. Dit moet noodwendig grense deurbreek en nuwe denkbeelde daarstel – hoe gevaarlik en ongemaklik dit ookal mag wees. Eerlikheid moet die historiese navorsingsproses kenmerk. Aan die God van skepping en geregtigheid kan egter nie ontsnap word nie.

Die alternatiewe interpretasies ten opsigte van Jesus se opstanding kompliseer die situasie aangesien dit tot uiteenlopende teorieë, asook praktyke, lei. Die ontkenning deur navorsing (soos die Jesus Seminaar) van die tradisionele opvatting dat Jesus met dieselfde liggaam waarin Hy gesterf, opgestaan het, maak dus die historiese betroubare evangelies, asook die talle geloofwaardige ooggetuies, tot leuenaars. Die evangelies meld juis die belang van hierdie liggaamlikheid, asook kontinuïteit, deurdadig dat Jesus met die wonde van die kruisiging steeds aan sy liggaam met die ooggetuies verkeer het. Aangesien dit binne die Joodse paradigma plaasgevind het, móés dit liggaamlik wees asook dieselfde liggaam behels. Alleenlik hierdie interpretasie laat reg aan die historiese data geskied. Die apologetiese waarde van Jesus se opstanding vervaag indien dit nie die liggaamlike opstanding van dieselfde liggaam was waarin Hy gesterf het nie.

Paulus meld dat die Christendom vals is indien Christus nie liggaamlik uit die graf opgestaan het nie (1 Kor 15:12-19). Ontkenning van die liggaamlike opstanding van Christus is gelykstaande aan ontkenning van die opstanding as sodanig, aangesien slegs die liggaam en nie die siel nie, sterf. Indien daardie liggaam nie tot die lewe teruggekeer het nie, het geen opstanding plaasgevind nie. Dit bly dus van belang dat die liggaamlike opstanding van Jesus nie as van mindere belang geag, of selfs geïgnoreer word nie.

Die waarheid van die Christendom is op die liggaamlike opstanding van Jesus gebaseer. Jesus het ook deurlopend in sy bediening sy opstanding as 'n bewys van sy goddelikheid beskou (Matt 12:38-40; Joh 2:19-22; 10:18). Jesus meld sy opstanding as die unieke bewys van sy identiteit aangesien sommige 'n wonderteken gevra het.

Hy het na die teken van die profeet Jona verwys wat drie dae en drie nagte in die maag van 'n groot vis was. Op soortgelyke wyse sou Hy drie dae en drie nagte binne in die aarde wees (Matt 12:38-40). Nie alleen het Jesus sy opstanding as die bewys van sy goddelikheid aangebied nie, maar vir die apostels het sy opstandingsverskynings as talle onbetwisbare bewyse van sy liggaamlike opstanding gedien (Hand 1:3). Met die vermelding van Christus se aansprake het hulle voortdurend die feit van Jesus se liggaamlike opstanding as vertrekpunt vir hulle argument aangewend (Hand 2:22-36; 4:2, 10; 13:32-41; 17:1-4, 22-31). Paulus kom tot die gevolgtrekking dat God 'n bewys daarvan vir almal daargestel het deur Jesus uit die dood te laat opstaan (Hand 17:31).

In die apostoliese prediking word die liggaamlike kontinuïteit tussen die pre- en postopstandingsliggaam van Christus beklemtoon. Petrus se eerste preek toon dit aan: "...julle het *Hom* deur heidene aan die kruis laat spyker en *Hom* doodgemaak. Maar God het *Hom* van die smarte van die dood verlos en *Hom* uit die dood laat opstaan" (Hand 2:23-24). Petrus voeg by: "Hy is nie aan die doderyk oorgelaat nie, en sy *liggaam* het nie vergaan nie. God het *hierdie Jesus* uit die dood laat opstaan; daarvan is ons almal getuies" (Hand 2:31-32). Op soortgelyke wyse tref Paulus dieselfde kontinuïteit tussen die liggaam wat in die graf geplaas en dié een wat opgewek is: "...is *Hy* van die kruis afgehaal en begrawe. Maar God het *Hom* uit die dood opgewek" (Hand 13:29-30).

Opstanding kan alleenlik tersprake wees indien Christus se opstandingsliggaam dieselfde was as wat in die graf geplaas was. Dit is van belang aangesien dit die enigste wyse was waarop die opstanding met sekerheid vasgestel kon word. Sonder hierdie liggaamlike identiteitsverbintenis tussen die pre- en postopstandingsliggaam, word die apologetiese waarde van die opstanding vernietig. Indien Christus nie met dieselfde opstandingsliggaam wat in die graf geplaas is, opgestaan het nie, kan die opstanding niks daartoe bydra om sy goddelike aanspraak te bewys nie (Joh 8:58; 10:30). Die opstanding kan slegs Jesus se aanspraak tot goddelikheid staaf indien Hy in dieselfde liggaam waarin Hy gekruisig is, opgestaan het. In 'n teïstiese konteks waar wonderwerke moontlik is, sal 'n leë graf met verskynings van *dieselfde liggaam*, wat eers dood was en nou lewend is, bewys van 'n opstandingswonderwerk wees.

Dit is dus belangrik dat kontinuïteit tussen dié Jesus voor en na die opstanding bestaan en binne die Joodse milieu met liggaamlikheid te make móét hê. By die

aanhoor van opstandingsterminologie kon hulle dit immers nie anders interpreteer nie. Indien die liggaam steeds in die graf was, of deur wilde diere opgevreet is nadat dit in die algemene graf gegooi is, sou dit teenstrydig gewees het om die opstanding te verkondig. Indien dit 'n leuen en dus 'n sameswering of misverstand deur die dissiplens was, sou hierdie opstandingverkondiging 'n soektog na die liggaam, of oorblyfsels daarvan, geïnisieer het. Die feit bly dat die liggaam nooit gevind kon word nie en tot dusver geen getuieis bestaan dat so 'n soektog wel plaasgevind het nie.

Swinburne (2003:1-2) beklemtoon die belang van die liggaamlike opstanding as volg:

But the Resurrection has – it is traditionally supposed – this cosmic significance only because of its physical core. The Word of God is risen from the dead only because the human Jesus is risen from the dead (only *qua* human can the Word rise); a human can be resurrected fully only if he is resurrected in an embodied state (for although, I believe, we can exist without bodies, bodies make for the fullness of human existence – such is the traditional Christian and Jewish view) and, although Jesus could have risen in an embodied state with a totally new body, resurrection of a changed old body would manifest “resurrection” as opposed to mere coming-to-life again most eminently. The Father accepts the sacrifice of Christ by bringing to life what had been sacrificed; thereby he proclaims that suffering and death have been overcome. To initiate the redemption of humanity and of the natural order, he needs to bring to life a previously damaged body, not only a soul. And he give his signature of approval to the teaching and sacrifice of Christ by doing an act which God alone can do – of interfering in the operation of the natural laws by which he controls the universe. For the coming-to-life again of a dead body for thirty-six hours is undoubtedly a violation of natural laws. The core physical element in the Resurrection of Jesus has for these reasons been supposed to be a very important element in the Christian creed.

Die opstanding spreek die probleem van die dood direk aan en beklemtoon die belang van die mens holisties. Enige teorie wat die mens bloot as 'n noodwendig evolusionistiese fase ná die oerknal vanuit 'n energieke kwarksop, of die aminosuurryke vlak poele van die vroeë aarde beskou, reduceer hom tot 'n toevallige wese en dus in direkte stryd met die Christelike wêreldbeskouing. Die finaliteit van die dood word deur die opstanding aangespreek en 'n oplossing aangebied. Ons leef immers met die wete dat niemand die dood kan ontsnap nie en ten diepste rebelleer ons hierteen. J. Polkinghorne (1994:18) stel dit as volg:

Life has gone; the corpse is just the simulacrum of the person we know, and that itself will soon be dissolved into decay – “you are dust, and to dust you shall return” (Gen 3:19). Yet the human spirit defies death – Death be not proud...Thoughts of transience are the triggers of Intimations of Immortality. (It is no accident that we turn to the poets at this point.) It is not only that we encounter the vertiginous incongruity of our own extinction – My death in the world is easy to think about; the end of my world is not – but we rebel at the thought that the sun’s explosion and the eventual collapse or decay of the whole universe will render futile Shakespeare and Mozart and St Francis, and all that they achieved.

Oor die eeue het talle persone hul lewens volgens die openbaring in die Skrif georiënteer en dus die historiese opvatting dat Jesus van Nasaret, as Seun van God, liggaamlik uit die dood opgestaan het, as vertrekpunt vir hul aanbidding van Jesus beskou. Soos tans kan hulle dus voortgaan om tot Hom te bid in die geloof dat Hy luister asook betrokke is en nie twee duisend jaar gelede vergaan het nie. B. Witherington (Copan 1998:138) meld as volg:

The resurrection demonstrates that there is a power in the universe greater than death – namely, the life-giving power of God. This power means not merely that God is capable of creating new life from scratch, but that he is able to re-create life which has died. The resurrection means that God, not death, has the last word about human ends and destiny. To date, there has been only one example

of resurrection on this planet; and therefore, if Jesus is not raised, we have no concrete evidence that God really is almighty to save a person from the clutches of death and its realm. From this point of view, the resurrection of Jesus is the most important event in all of human history. It demonstrates what God is capable of beyond all human limitations and expectations.

Die val wat die totale skepping getref het en dus die materiële insluit (Rom 8:18-25), sluit met die herstel en herskepping daarvan, wat met die opstanding van Jesus 'n aanvang geneem het, ook die materiële werklikheid in. Hierdie materiële werklikheid het die Skepper immers as “goed” en “baie goed” bestempel (Gen 1). Die vloek op die materiële werklikheid kon slegs deur 'n materiële opstanding verander word. Enigiets minder as 'n opstanding van die liggaam sou nie God se volmaakte skepping as materieel van aard herstel nie. 'n Nie-materiële opstanding weerspreek dus God se kreatiewe doel. Soortgelyk aan God se herskepping van die materiële heelal (2 Pet 3:10-13; Openb 21:1-4), sal hy die materieel menslike liggaam rekonstrueer deur verlossing van dieselfde liggaam wat gesterf het. Enigiets minder as 'n materiële herskepping van die werklikheid, asook 'n materiële rekonstruering van die liggaam, toon aan dat God in sy kreatiewe doel gefaal het. Die verlosde mens beskik dus oor die liggaamlike vermoëns rakende konkrete aktiwiteit vir ewige dienslewering asook die aanbidding van God in 'n herstelde skepping. Die dematerialisering van opstanding tas die soewereiniteit van God in beide sy skeppingsdoel, asook verlossingsgenade aan.

Indien Jesus van Nasaret nie in ruimte en tyd liggaamlik opgestaan het nie, is die prentjie wat geskets word donker – 'n heelal op pad na nêrens. Niks weerhou die evolusionistiese opvatting daarvan om dan moontlik as die beste verklaring vir die bestaan van die skepping op die toneel te tree nie: geen God wat geskep en voortdurend betrokke is by dit wat Hy daargestel het nie. Geen hoop, geen toekoms nie en alles aan die toeval en noodlot oorgelaat.

3 Jesus se opstanding lei die nuwe skepping in

Vanuit die geskiedenis blyk dus dat die eerste Christene wat Jode was, die opstanding van Jesus as katalisator beskou het ten einde fundamentele veranderinge aan hulle

wêreldbeskouing te bring. Jesus is as Here van die heelal aangedui en as Seun van God van gelyke aard as die Skepper- en Verbondsgod. Deur Hom het God se koninkryk aangebreek en die nuwe skepping 'n aanvang geneem. Die Joodse Godsbeskouing het 'n definitiewe fokus vanuit Jesus verkry. Gevolglik sou alternatiewe interpretasies moeiliker wees aangesien die liggaamlike opstanding die weg daartoe bemoeilik het en dit steeds die geval is.

Wright (2000:135) beklemtoon die belang van die liggaamlike opstanding as die aankondiging van God se nuwe skepping:

To understand how you get from the unique, unrepeatable significance of Jesus' own mission and message to Israel to the calling of the Church in our own day or any day, the first thing to do is to grasp the full significance of the bodily resurrection... We have far too often flattened out the resurrection into meaning simply that there is life after death after all; this is, of course, something that few ordinary Jews of Jesus' day would have denied. Or we have seen its significance simply in the fact that Jesus is alive today and we can get to know him. That is gloriously true, but it is not the specific truth of Easter itself. The many-sided truth of Easter is set out in many passages in the New Testament, but emerges particularly in John's Gospel. And in John 20.1, 19 John tells us, quite plainly: Easter Day is the first day of the week... Easter Day is the first day of God's new creation.

Op die sesde dag, die Vrydag, het God klaar geskep en met die uitroep, *tetelesthai* (Joh 19:30), is na die aanvang van die skepping met die skepping van die mens na God se beeld, verwys (Gen 1). Nou het die werklike mens gearriveer met die nuwe skepping wat aangebreek het. Op die sewende dag, die sabbat, oftewel Saterdag, soos God gerus het, het Jesus in die graf gerus. Met Paasmôre, as die eerste dag van die week, breek die nuwe skepping aan. Met Jesus se aankondiging: "Vrede vir julle!" (Luk 24:36), het Hy die nuwe aangekondig. Met Jesus se opstanding as die eerste dag van die nuwe skepping is die toekoms in die hede getrek – in Jesus, die Messias, het die einde na ons tydsone beweeg. Die finale voltrekking lê egter nog in die toekoms wanneer ook die skepping sy finale eksodus sal beleef en van die verganklikheid

bevry sal word (Rom 8; 1 Kor 15), die dood vernietig sal word en God alles in almal sal wees en die nuwe hemel en aarde sal aanbreek (Openb 21). Prolepties het dit dus met Jesus se opstanding plaasgevind en kan die mens met verwagting na die aanbreek van die nuwe uitsien.

Met die liggaamlike opstanding van Jesus het God aangetoon dat Hy nooit van sy skepping sal afsien nie en die voortsetting van die eerste skepping op een of ander wyse plaasvind. Die distorsie hiervan vind meestal in een van twee rigtings plaas: soms word diskontinuiteit met die eerste skepping beklemtoon aangesien dié vernietig sal word en dus geen rede bestaan om dit tans van belang te ag nie. Johannes se klem op Paasmôre as die eerste dag van die nuwe skepping weerspreek egter hierdie opvatting. Aan die anderkant word die kontinuïteit só beklemtoon dat die koms van God se koninkryk van die mens afhanklik gemaak word – hiervan spreek die liberale “sosiale evangelie.”

’n Bepaalde kontinuïteit bestaan egter. Dit word in die laaste vers van 1 Korintiërs 15 aangetref en dui op die belang van die hede: “Daarom, lieve broers, wees standvastig, onwankelbaar, altyd oorvloedig in die werk van die Here, omdat julle weet dat julle inspanning in diens van die Here nie tevergeefs is nie” (1 Kor 15:58). Paulus beklemtoon dat ’n vername betekenis van die liggaamlike opstanding is dat ’n lewenskragtige en belangrike kontinuïteit sowel as diskontinuiteit tussen die huidige en die toekomstige wêreld bestaan aangesien die nuwe alreeds met die opstanding en pinkster aangebreek het. Alle optrede wat in die opstanding van Jesus, sowel as in die krag van die Heilige Gees plaasvind, behoort alreeds tot die nuwe wêreld en vorm reeds deel van God se koninkryksvorming wat in hierdie nuwe skeppingsweek daargestel word.

Die opstanding toon ook aan dat die mens tot ewige skepping verander word en nie tot godheid vanuit eie begeerte nie. Die modernisme, en ander sekulêre opvattinge, wil die mens van sy verganklikheid verlos maar nie van sy skuld nie. Die opstanding, egter, verlos die mens van sy sonde, die gevolge daarvan, asook sy skuld. Die hemelvaart van Jesus is ’n verlengstuk van die opstanding asook ’n oorgang na die onsigbare wêreld (2 Kor 4:18). Die verskil tussen die twee terreine is dié van sigbaarheid en onsigbaarheid (tans vir ons onkenbaar) en nie die dualistiese materie en gees nie. Die opstandingsliggaam word deur veral drie aspekte beskryf: onverganklikheid, heerlikheid en krag.

In plaas van 'n gerieflike, sosiale en kultureel konserwatiewe Christendom, roep die opstanding vandag, soos in die eerste eeu, juis die mees sosiale, kulturele en politieke ploffbare scenario na vore. Die tweedeling tussen die geestes- en religieuse wêreld aan die een kant, en die sosiale, kulturele en politieke aan die anderkant, deur die Verligting daargestel, word deur die opstanding van Jesus uitgedaag. Die wêreldbeeld deur die opstanding daargestel, breek deur alle grense van die gewone menslike denke en maak ongemak in diegene wakker wat dit met eerlikheid en erns benader.

Dit plaas 'n nuwe agenda op die tafel en kan nie bloot as interessantheid in 'n kwantumheelal, en noodwendig vroeër of later moes plaasvind, getipeer word nie. Indien dit wel plaasgevind het, is die wêreld en die heelal 'n ander plek as voorheen. Indien aangeneem word dat die opstanding nie plaasgevind het nie, dien dit vir die universele, antiek-heidense, die modernistiese post-Verligting wêreldbeeld, asook ander variasies, bloot tot versterking. By diegene wat die opstanding van Jesus ontken, vorm dit nie die sentrale uitgangspunt van so 'n wêreldbeeld nie, maar 'n aspek op die periferie wat gemaklik geïgnoreer kan word.

Die Christendom het altyd die aanspraak gemaak dat die aarde die lokaliteit was waar die Seun van God sy tuiste kom maak het: “Die Woord het mens geword en onder ons kom woon. Ons het sy heerlijkheid gesien, die heerlijkheid wat Hy as die enigste Seun van die Vader het, vol genade en waarheid” (Joh 1:14). Hierdie aankondiging was egter die gevolg en nie die oorsaak van hul geloof dat God op die derde dag Jesus uit die dood opgewek het nie. As ontsagwekkende gebeurtenis is die aardse en hemelse verbind. Die aardseheid van hierdie gebeurtenis word egter voortdurend beklemtoon: 'n leë graf, 'n liggaam wat in tyd, ruimte en materie beweeg, voetspore laat, brood breek, visbraai op die oewer en saamgeëet het. Die geskape werklikheid en die geskiedenis wat hom liniêr daarin afspeel, is juis die domein waar die God van Israel opgetree het en steeds teenwoordig is. Die mens as kroon van sy skepping funksioneer binne die geskiedenis en daarom is beide van belang. Die skepping en veral die mens as sy spesiale skepping is vir God belangrik. Die Skepper, aldus sommige van die mees antieke Joodse opvattinge, het oor sy skepping, wat verkeerd geloop, asook die mens in rebellie teen Hom, getreur. Onmiddellik na die hartverskeurende val van die mens en die skepping wat dorings, dissels, stof en ongenaakbare, harde arbeid, asook die finaliteit van die dood as Jahwe se oordeel tot gevolg gehad het, het Hy sy plan om dit om te keer, in werking gestel. Daarom sou

hierdie plan ook met hierdie aarde en sy stof, met dorings, verval en veral die dood as indringer in sy goeie materiële skepping, móés bots en uiteindelik uitwis. Hierdie wêreld as sý skepping met die klem op geskiedenis, wou en moes Hy as die Finale Heerser en Eienaar herstel.

Die vraag wat hom onwillekeurig opdring, is na die ophef oor die opstanding van Jesus as liggaamlik wat dus die leë graf en liggaamlike ontmoetings noodsaak. Die waarskynlikheid dat dit die gebeure korrek reflekteer, is uiters sterk en toon die betroubaarheid van die evangelies aan. Dit het verreikende implikasies en bots met opvattinge wat soms gehuldig word dat die Christen hier op aarde is om “siele te red” of hom gereed moet maak “om hemel toe te gaan ten einde met Jesus te wees.” Die liggaamlike opstanding van Jesus lei tot ’n wêreldbeskouing wat soms trompop met hierdie “geestelike” opvattinge bots. Die Nuwe Testament maak duidelik dat hierdie aarde vernuwe gaan word en dat Jesus hierheen gaan kom. Hierdie skepping en hierdie planeet is steeds goed geskape en God se eiendom wat Hy nie sal laat vergaan nie. Aangesien die opstanding ’n gebeurtenis binne ons werklikheid was, kan die implikasies en gevolge daarvan ook tans binne ons werklikheid ervaar word.

Die toekomstige hoop vind egter sy neerslag in die huidige hoop wat tans geskep word. Die hoop op ’n beter toekoms vir die arme, sieke, eensame, depressiewe, vlugteling, hongerlyer, hawelose, mishandelde, onderdrukte, randfiguur, dus enigiemand wat desperaat en verwond is, hoort tot die kern en verskaf die vitaliteit vir die voortgang na die toekoms. Met sy verlossingsaankondiging het Jesus dit met genesings asook opwekking van mense uit die dood, as tekens van hierdie ewige verlossing wat kom, aangevul, en hierdie verval sal beëindig. Jesus was dus nie op die redding van siele met die oog op ’n nie-liggaamlike toekoms gefokus nie, maar die holistiese verlossing van mense uit die verval en korrupsie van die huidige bestel sodat hulle alreeds die hernuwing van hierdie skepping as God se uiteindelijke mikpunt kan ervaar. Dit behoort dus daartoe te lei dat mense wat self in Christus nuutgemaak is in hierdie herskeppingsprogram betrokke sal raak en dit uiteindelik deel van die nuwe bestel sal vorm (1 Kor 15:58). Paulus dui hiermee aan dat die huidige liggaamlike lewe nie waardeloos is weens die feit dat dit gaan sterf nie, aangesien God dít juis tot nuwe lewe sal opwek. Wat mens tans met jou liggaam doen: prediking, sang, gebed, lering, die bou van hospitale en klinieke, mense genees, werkskepping, meewerk aan geregtigheid, kuns bedryf, sorg aan die noodlydendes, of wat ookal by die herstel van die skepping inpas, sal deel van God se toekoms vorm.

Al hierdie aktiwiteite in die gesindheid van Christus verrig, vorm deel van die koms en bou van God se koninkryk. Die ou tweedeling tussen evangelisering as die “redding van siele” en die sending, of missionêre betrokkenheid in die wêreld, wat aspekte soos onder andere geregtigheid, vrede en hoop aanspreek, is nie wat Christus bedoel het nie. Dit reflekteer eerder die skeiding wat van Plato stem en deur die Verligting gepropageer is.

Verlossing impliseer dus die materiële werklikheid en sluit die liggaam van die mens in. Dit fokus op die belofte van ’n nuwe hemel en nuwe aarde asook ons eie liggaamlike opstanding ten einde in hierdie nuwe werklikheid te deel. Dit het direk met hierdie lewe voor die dood te make. Indien ons egter op ’n nie-liggaamlike ewigheid afstuur, maak enige fisiese betrokkenheid tans nie saak nie. Verlossing het dus nie met hemel toe gaan wanneer ons sterf te make nie, maar om deur God tot ’n nuwe liggaamlike lewe in die nuwe hemel en nuwe aarde opgewek te word. Verlossing impliseer volwaardige menswees en ’n betrokkenheid by die herstel van God se skepping. Verlosde mense vorm dus deel van God se plan om die skepping te hernu.

“Vergeesteliking” van die opstanding kan daartoe lei dat op Hellenistiese asook gnostieke wyse, materie sodanig gereduseer word dat ontsnapping daaraan vooropgestel word. Die moontlikheid bestaan dus dat in dualistiese denke verval word met degradering van die materieel geskape werklikheid wat in die oë van die Skepper geensins minderwaardig is nie. Juis die opstandingswonderwerk word soms negatief beoordeel as sou dit grof, kru, aards, letterlik en materieel wees. Hiervolgens behoort die religieuse meer spiritueel, innerlik, esoteries en eties te wees. Indien religie egter iets is wat óns daarstel, kan en sal ons enigiets daarvan maak ten einde ons te pas en dus ons gekose wêreldbeskouing onderstreep. Indien dit egter is wat God daargestel het, moet ons dit aanvaar soos ons dit vind – op dieselfde wyse wat ons die heelal aanvaar soos ons dit vind. Die dood is immers grof, kru, aards, letterlik en materieel – die wêreld van *rigor mortis*, vliegeiers, larwes en verrotting. Die opstanding konfronteer die dood op sy eie terrein en oorwin dit – eerder as die daarstel van ’n onskadelike, vae en dampagtige spirituele abstraksies. Die opstanding is ook aards en grof aangesien dit met die materiële te make het.

Die vraag kan gestel word of die liggaamlike interpretasie van die opstanding nie die diepsinnige betekenisdimensies op simboliese, spirituele en mitieke wyses by ander religieë aangetref, ignoreer en dus vervlak nie. Sou die Christendom nie eng en

eksklusief wees met die gevolg dat die diepsinnige simboliek en metaforiese in die opstandingsopvatting misgekyk word nie? Die Christendom meld egter dat juis die liggaamlike opstanding hieraan 'n diepsinnigheid verleen wat enige alternatiewe interpretasie in die skadu stel. Aan die uniekheid van hierdie historiese gebeurtenis kan nie sondermeer verbygegaan word sonder om dit as fundamenteel tot die interpretasie van die Jesusgebeure en die voortspruitende wêreldbeskouing, te beskou nie. C. S. Lewis (Kreeft & Tacelli 1994:178) stel dit as volg:

The picture is not what we expected...it is not the picture of an escape from any and every kind of Nature into some unconditioned and utterly transcendent life. It is the picture of a new human nature, and a new Nature in general, being brought into existence...That is the picture – not of unmaking but of remaking. The old field of space, time, matter and the senses is to be weeded, dug, and sown for a new crop. We may be tired of that old field; God is not...A new Nature is being not merely made but made out of an old one. We live amid all the anomalies, inconveniences, hopes, and excitements of a house that is being rebuilt. Something is being pulled down and something is going up in its place. It is at this point that awe and trembling fall upon us as we read the records. If the story is false, it is at least a much stranger story than we expected, something for which philosophical “religion,” psychical research, and popular superstition have all alike failed to prepare us. If the story is true, then a wholly new mode of being has arisen in the universe.

Die opvatting in die moderne navorsing, asook op populêre gebied, dat met “opstanding,” en spesifiek dié van Jesus, die verhuising van die siel na 'n tipe lewe aan die “anderkant” en daarmee die onsterflikheid van die siel aangedui word, is dus histories verkeerd. Indien dit al was wat met Jesus plaasgevind het, is dit dieselfde wat met alle mense gebeur – hul oorleef op een of ander wyse die dood terwyl hul liggame verrot. In Jesus se geval is net 'n sekere groepering van die mensdom toegelaat om dit waar te neem as bewys dat iets tog na die dood met afgestorwenes plaasvind.

Die Nuwe Testamentiese skrywers het egter onomwonde verklaar dat Jesus se opstanding die eerste gebeurtenis van sy soort in die geskiedenis is. Hy is die

“eersteling” asook die pionier van die nuwe lewe. Hy het ’n deur oopgebreek wat sedert die afsterwe van die eerste mens gesluit was en daarmee die dood en die bose wat daarmee gewoeker het, vernietig. Hierdie gebeurtenis verteenwoordig niks minder as die aanvang tot die ingrypende verandering van die heelal nie.

Bultmann (Kreeft & Tacelli 1994:176) se bewering dat die ontdekking môre van die dooie Jesus se beendere in ’n Palestynse graf nie die essensie van die Christendom sal aantast nie, bots met dit wat Paulus geskryf het:

En as Christus nie opgewek is nie is ons prediking sonder inhoud en julle geloof ook sonder inhoud. Verder sou dit beteken dat ons vals getuienis oor God afgelê het, omdat ons teen God in getuig dat Hy Christus opgewek het. As dit dan waar is dat die dooies nie opgewek word nie, het Hy Christus ook nie opgewek nie. As die dooies nie opgewek word nie, is Christus ook nie opgewek nie. En as Christus nie opgewek is nie, is julle geloof waardeloos en is julle nog gevang in julle sondes. Dan is ook dié wat in Christus gesterf het, verlore. As ons net vir hierdie lewe ons hoop op Christus vestig, is ons die bejammerenswaardigste van alle mense (1 Kor 15:14-19).

Met Jesus se kruisiging en opstanding het God se koninkryk op dramatiese wyse sy beslag gekry. Hiermee is die mag van die bose vernietig en die nuwe skepping ingelei. Jesus se volgelinge is ook hiermee die opdrag gegee om medewerkers in die implementering van hierdie oorwinning in die praktyk te wees. Ter aanvang moes hulle self eers verlos word ten einde aan hierdie verlossing in die herstel van die skepping mee te werk. Tans vind dieselfde oproep tot verlossing en medewerking plaas. Elke daad van liefde, dankbaarheid en medelye, kuns en musiek deur God se liefde geïnspireer – al soortgelyke optredes vind hulle weg na God se nuwe koninkryk. Met Jesus se koms uit die graf het God se nuwe wêreld van geregtigheid, vreugde en hoop aangebreek. Hy roep sy volgelinge op om in Hom te leef en deur die krag van sy Gees deel van die herskepping van hierdie materiële tydruimtelike skepping te wees.

Die fondasie deur Christus gelê, is uniek en onherhaalbaar en die interpretasie van die evangelies as tydlose waarhede wat op ’n nuwe wyse geïnterpreteer moet word, weerspreek dus die werklike bedoeling van hierdie dokumente. Die navolging

van Jesus in die krag van die Gees, is die kenmerk van dit wat standhoudend sal wees aangesien op die fondasie deur Christus gelê, voortgebou word. Die Christendom, as die nuwe Israel, moet tans die lig vir die wêreld wees. Die ebionitiese interpretasie van Jesus as blote voorbeeld tot navolging, vergestalt die droom van die Verligting (veral deur Lessing vergestalt) ten einde tydlose filosofiese waarhede daar te stel wat dus nie aan die onverwagsheid en unieke van die geskiedenis uitgelewer is nie. Dit verteenwoordig 'n waninterpretasie van die evangelies en is die ontkenning van God se Israel-gesentreerde plan wat Hy op unieke, deurslaggewende wyse in Jesus as die Messias daargestel het. Gevolglik is ons taak die implimentering van dit wat Jesus in die krag van die Heilige Gees alreeds met sy eiendom bereik het.

Die historiese gebeure rondom die kruis en opstanding van Jesus het buite ons om plaasgevind – al was ons as skepsele by die brutaliteit van die kruis betrokke, asook die plaas van Jesus se liggaam in die rotsgraf. Die inisiatief en uitvoering daarvan spruit uit die genadebesluit van die Drie-enige God. Aan ons verlore situasie kon ons geen bydrae lewer nie. Dit strook met die indikatief van ons geloof dat alles wat Christus verrig het, deur God se genade ons deel word (Heyns 1978:319-320). Die imperatief van ons geloof is dat ons nou al meer moet word wat ons alreeds in Christus is. Weens die feit dat die inkarnasie, kruis en opstanding van Jesus histories van aard was, maak die sekerheid van die betekenis daarvan meer sekuur – die indikatief daarvan staan dus vas. Die imperatief aan ons as skepsele gaan dus met soveel meer motivering gepaard.

4 Enkele slotopmerkings rakende die belang van gefundeerde historiese opstandingsnavorsing

Gefundeerde historiese navorsing toon dus aan dat die vroegste interpretasie van die opstanding met soteriologie en dus versoening tussen God en mens te make het. Enige opstandingsnavorsing wat hierdie aspek ignoreer, of op een of ander wyse reduceer, handel nie eerlik en wetenskaplik met die gegewens nie. Die offerkonsep dat Jesus vir die sonde van die mensdom gesterf en uit die dood opgestaan het ten einde aan te toon dat dit afgehandel is, asook geïmplementeer word, vind in die moderne sekulêre wêreld nie byval nie. Die gepaardgaande opvatting aangaande die erfsonde as immoreel, voorwetenskaplik en selfs barbaars, blyk 'n struikelblok tot die korrekte interpretasie aangaande die betekenis en belang van die opstanding te wees. Die feit

bly dat die eerste Christene hierdie betekenis daaraan geheg het aangesien dit ook so deur Jesus aan hulle oorgelewer is. Hierdie betekenis is dus aan die historiese feit van die kruis en opstanding geheg.

Die uniekheid van Jesus tree outomaties uit hierdie gebeure na vore en die beskuldiging aan die Christendom van engheid, dogmatisme en antipluralisme is onvanpas. Die eerlike hantering van die historiese gegewens lei tot die gevolgtrekking aangaande Jesus as die unieke Seun van God wat vir ons verlossing na die wêreld gestuur is. Dit is 'n fundamentele gevolgtrekking wat reg aan die data laat geskied en sistematies-konsekwent is.

Vanuit hierdie vertrekpunt maak die verbasende aanspraak aangaande die aanbreek van die nuwe skepping, asook God se koninkryk, sin aangesien dit empiries aangedui en 'n gedefinieerde gevolgtrekking daarstel wat dus nie sondermeer betwyfel kan word nie.

Hoofstuk 14

Opstanding en wêreldbeskouing

Van die mees fundamentele vrae aan die orde, is wat God se plan met sy skepping in totaliteit is. Wat is die kosmiese drama wat hom aan ons opdring? Met die opstanding van Jesus Christus is die antwoord verskaf. Ander gewilde opsies bestaan steeds soos dié van evolusionêre optimisme waar die mite van vooruitgang voorop is en die geskiedenis opwaarts beweeg. Die mens verbeter dus algaande en is nie meer van God se genade afhanklik nie. Charles Darwin se evolusionêre hipotese was deels 'n produk van die liberale modernistiese optimisme kenmerkend van sy tyd. 'n Fundamentele struikelblok met hierdie hipotese van vooruitgang is dat dit nie met die probleem van die bose kan deal en dit dus stop nie. Dit kan nie met die probleem van Hiroshjima, Auschwitz en soortgelyke gebeure deal nie – ook nie met die heelal wat vanaf die oerknal na 'n stadige koue dood oppad is, aldus die kosmologie nie. Die morele probleem van die bose kan nie aangespreek word nie aangesien hierdie God deel van die proses is en dit dus nie kan oplos nie. Die vraag na die aard van God is hier aan die orde. Die bose se mag word egter onderskat en die belang van die kruis as God se antwoord daarop, word geïgnoreer.

Die alternatiewe opsie, met die klem op 'n geestelike interpretasie van die werklikheid, is dat menslike siele tans in 'n deurgangsfase is en spruit veral uit Plato se invloed. Tesame met die Boeddha word die huidige wêreld van ruimte, tyd en materie as 'n illusie beskou en bestaan die realiteit aan die anderkant van die graf. Plato beklemtoon die bestaan van ewige vorme en Boeddha die ewige niksheid. Die gnostisisme sluit hierby aan en beskou die materiële werklikheid as minderwaardig waarvan, deur middel van kennis (*gnosis*), bevryding moet plaasvind.

Dit is juis hier waar wêreldbeeldvrae van deurslaggewende belang is en historiese ondersoek aan enige wêreldbeeld uitdagings bied. Geen neutraliteit kan hier bestaan nie. Historiese argumentering kan niemand daartoe dwing om te glo dat Jesus uit die dood opgestaan het nie. Historiese argumentering kan egter daartoe bydra dat talle struikelblokke wat tot allerlei skeptisisme lei, uit die weg geruim word. Die hipotese dat Jesus liggaamlik uit die dood opgestaan het, beskik oor ongeëwenaarde potensiaal om die historiese data in die hart van die vroeë Christendom te verklaar.

Hierdie verklaring is egter van buitengewoon uitdagende aard en kan nie in 'n sekulêre wêreld op gewildheid aanspraak maak nie.

1 Die opstanding is koherent met 'n Christelik-teïstiese wêreldbeskouing

Die spoedige ontwikkeling van die Christelike wêreldbeeld, weens die opstanding van Jesus Christus, het ook natuurlikerwys vanuit dié van die Joodse en nie die heidense (veral Hellenistiese) wêreldbeeld nie, plaasgevind. Die Joodse wêreldbeskouing is immers op hierdie unieke wyse gevorm weens hulle ervaring van Jahwe, as Skepper en Verbondsgod, wat in die geskiedenis optree en dit vorm en rig. Die populêre opvatting verskil egter hiervan. J. P. Newport (1989:13) beskryf die Christelike wêreldbeskouing as volg:

The Christian worldview is commonly believed to be a joint product of Hebraic and Hellenic cultures. But...this is true only in the sense that, beginning with the Johannine literature in the Bible, the Christian worldview sought to come to terms with the Greek concept of the permanent structure in things. This means that the Christian view embodies in its own life the permanent tension between the Greek and Hebraic ways of apprehending reality. But this does not change the fact that when it is true to itself the Christian worldview is Hebraic rather than Hellenic. It believes in a personal God even though such a belief would be an embarrassment to the Greek philosophers. It has, as has Judaism, the sense of a covenant community based on its commitments and memories of past revelations. It also relies on these basic historic revelations to penetrate the divine mystery rather than upon an analysis of the permanent or "eternal" structures from which the temporal events flow. The Christian worldview is therefore, Hebraic rather than Hellenic in its essence, even though in popular piety the Greek idea of the immortality of the soul has usurped the Hebraic idea of "resurrection of the body."

’n Christelik-teïstiese wêreldbeskouing, met klem op die Joodse wortels daarvan, verskaf die beste raamwerk asook die eenvoudigste, koherente verklaring vir al die data aangaande die opstanding van Jesus. Met W. L. Craig stem ek saam dat die teïstiese wêreldbeskouing, as agtergrondgetuïenis, tot verdere versterking van die argument ten gunste van die opstanding lei. Natuurlike teologie kan hier aangewend word ten einde die Christelik-teïstiese wêreldbeeld te ondersteun. Argumente vir ’n skepper en ontwerper van die heelal is funksioneel en die historiese wetenskap, soos astronomie, kan hier ’n beduidende rol speel. Craig (Stewart 2006:146) meld:

If one is convinced on the basis of arguments from necessary and sufficient conditions that the origin and fine-tuning of the universe are best explained by the existence of an ultra-mundane creator and designer of that universe, then the argument that Jesus’ tomb and post-mortem appearances are best explained by Jesus’ resurrection from the dead will be all the more compelling.

D. Geivett (Stewart 2006:98-99) verwys ook na die belang van die Christelik-teïstiese wêreldbeskouing waarbina hierdie gebeure sinvol geïnterpreteer kan word:

I agree, however, that the historical evidence is provocative...But I think this is better understood as a stimulus to pay renewed attention to a fuller range of evidence confirming theism over the alternatives. In other words, we should repair to the evidences of natural theology and locate the data of history for the resurrection within a properly structured cumulative case for Christian theism...A bodily resurrection set within the peculiar context of the life and teaching of Jesus implies divine action...If we know that God exists, plus a few other convenient things about God’s nature and God’s likely intentions to create the world we inhabit (part of which is the proper object of historical study), then our *historical* data may justify the conviction that Jesus rose bodily from the dead and that he was *raised from the dead by God*.

Die deurslag vir die waarskynlikheid van die liggaamlike opstanding van Jesus lê dus by die bestaan van dié God soos in die Joods-teïstiese paradigma (veral in die Ou Testament) oorgedra. Die bestaan van 'n almagtige God maak die opstanding van Jesus moontlik. Die aard van hierdie God tree ook met skeppingsnavorsing vanuit die natuurlike teologie na vore. Uit hierdie navorsing tree aporiese 'n kenotiese wese na vore wat waarskynlik in die geskiedenis betrokke sou raak ten einde 'n sekere doel met sy eiendom te bereik. J. Polkinghorne (2001:90-91) meld as volg:

The act of creation, of bringing a world into being and maintaining it in being, is clearly an act of great power to which the puny powers of creatures bear no comparison. In theological discourse, only God can provide the answer to the great question, "Why is there something rather than nothing?" But that question is not solely answered by citing the divine power of radical creation out of nothing. If we may use such language, it is also necessary to consider, so to speak, what are God's motives that lie behind this great act. Pursuing that point surely involves appeal to the divine love that has willed the existence of the truly other so that, through creation, this love is also bestowed outside the perichoretic exchange between the Persons of the Holy Trinity. Creation exists because God gives to it a life and value of its own.

Met die algemene agtergrondgetuigenis word 'n persoonlike Wese geïmpliseer wat nie alleen almagtig, alomteenwoordig, volmaak vry en goed is en dus uit vrye wil geskep het nie, maar ook alles voortdurend onderhou. Die bestaan van die heelal beantwoord aan sekere natuurwette. Hierdie wette asook die inisiële toestand van die heelal het die ontstaan van menslike lewe met 'n siel moontlik gemaak – die antropiese beginsel is hier geldig. Hierdie eienskappe maak ook medemenslikheid moontlik en behels 'n universele religieuse ervaring. Dit vind egter alles teen die agtergrond van lyding plaas wat 'n sekere mate van bevraagtekening van hierdie Wese tot gevolg het en daarop dui dat iets met hierdie werklikheid verkeerd is – iets waaraan die mens nie veel kan doen nie.

Die feit dat Hy as Skepper getipeer word, impliseer dus dat Hy instaat is om sy natuurwette soms aan te pas ten einde sy mikpunt(e) te bereik en word as

wonderwerke geïnterpreteer. Hierdie volmaak liefdevolle God het die keuse gemaak om die skepping en dus die mens daar te stel. Hy het vrywillig vir die mens ruimte geskep en die verwagting bestaan dus dat Hy om hierdie rede 'n verantwoordelikheid jeens hulle het indien 'n situasie sou ontstaan waaraan hulle niks weens hul onmag kon doen nie – die sondeval blyk so 'n situasie te wees. Weens sy aard as liefdevolle wese wou Hy dus hierdie oplossing en versoening bewerk, met die mens as sy beeldraer in sy lyding identifiseer, asook inligting en bemoediging aan sy gevalle skepsele daarstel. Vir hierdie doel sou Hy dus so na as moontlik aan die mens kom.

R. Swinburne (2003:127) meld die aprioriese kenmerke aangaande 'n goddelike inkarnasie: Hy sal deur 'n volmaakte lewe gekenmerk word; leerstellinge daarstel wat die mensdom leefstyl aanleer; Hy sou Homself as God beskou; onderrig gee dat sy lewe en sterwe versoening daarstel en God se vergiffenis moontlik maak. Ook sou Hy vir die voortgang en uitdra van sy leerstellinge en versoeningsoptrede, asook die implikasie van sy godheid sorg – 'n instansie soos die kerk sou volg. Hiervolgens blyk Jesus uniek in die wêreldgeskiedenis te wees – nie Boeddha, Mohammed, Moses, die Hindoeïsme, Bahaïsme of enige ander persoon of groepering van watter aard ookal, beantwoord soos Jesus hieraan nie. Van hulle het wel lering nagelaat, maar niemand het 'n volmaakte lewe geleef, of beweer die inkarnasie van God te wees nie. Niemand het versoening bewerk nie, maar selfverlossing verkondig. Jesus het egter laat blyk dat Hy God is en nie geskroom om sondes te vergewe, aanbidding te aanvaar, die Mosaïese wet te herinterpreteer, duiwels uit te dryf asook ander aksies en woorde wat Hom as God aangedui het nie. Die verhoor van Jesus asook die gebeure vooraf en met die opstanding in perspektief gestel, het aan die dissipels en talle andere getoon dat Jesus goddelik moes wees. “So the events at the trial of Jesus leading to his condemnation for blasphemy as well as his actions listed earlier were such as, he could foresee, would make it natural for the disciples after his Resurrection to attribute divinity to him” (Swinburne 2003:108).

Hy het apories aangekondig dat Hy vir die sonde van die mensdom sou sterf. Deurgaans in die Nuwe Testament kom die versoening deur Christus voor en hang nou saam met sy opmerking aangaande sy liggaam as tempel wat afgebreek en binne drie dae opgebou sal word (Mark 14:58; 15:29), asook die laaste paasmaaltyd. Daarby het Hy die grootste wonderwerk verrig deur uit die dood op te staan en voldoen dus meer as enige persoon in die wêreldgeskiedenis aan die kriteria vir 'n goddelike inkarnasie en dus die onderskrywing van sy lewe deur die opstanding.

J. Polkinghorne (2001:91) meld aangaande die liefde van God vir sy skepping asook die voortgang daarvan:

The Christian hope of redemption from bondage to sin and futility, both for individual human beings and for the whole created order, is certainly founded on trust in the unfailing faithfulness of the God of love (*chesed*). Jesus made such a point in his dispute with the Sadducees about whether there is a destiny beyond death. He affirmed that the God of Abraham, Isaac, and Jacob cares everlastingly for the patriarchs and so is “not the God of the dead, but of the living” (Mark 12:18-27). Yet the context for redemption, both human and cosmic, is the new creation. The latter is not a second creative act *ex nihilo*, for it proceeds *ex vetere* as the resurrected transformation of the old creation. Differing in this respect from the initial creation, the new creation nevertheless exhibits the working of great divine power of a transcendent kind. That power has, in fact already been manifested in the resurrection of Jesus Christ (cf. Romans 1:4).

Die algemene agtergrondgetuienis met die spesifieke historiese getuienis saamgevoeg, maak die bestaan van 'n God wat in Jesus Christus geïnkarnear, asook op die derde dag uit die dood opgestaan het, waarskynlik.

2 Die opstanding herdefinieer wêreldbeskouing

Die gefundeerde geloof in die liggaamlike opstanding van Jesus het implikasies wat enige wêreldbeeld fundamenteel kan verander. Dit impliseer nie dat die opstanding die weg tot allerlei uiteenlopende opvattinge rakende die bonatuurlike baan nie. Die opstanding open 'n alternatiewe, Skrifgetroue opvatting: die Skepper van die wêreld het Israel geroep om deur hulle sy verlossing daar te stel. Hierdie God het nou in Jesus Christus Israel se lang geskiedenis tot 'n klimaks gebring deur met die bose in die wêreld te deel, asook op dramatiese wyse die skepping van 'n nuwe wêreld te inisieer. Hierdie nuwe skepping vernietig nie sondermeer die oue nie maar groei op buitengewone wyse daaruit, soos 'n plant uit die saad. Die opstanding daag dus alle

wêreldbeelde, asook geskiedenisnavorsing, uit wat alles tot materialistiese analise reduceer – dit geld ook alle opvattinge wat dit aan heidense bygeloof of magie toeskryf.

Die opstanding wat tot die finale bevestiging van die voorafgaande Jesusgebeure gelei het, vereis dat heroriëntasie rakende wêreldbeskouing plaasvind, soos A. E. McGrath (1988. *The Mystery of the Cross*:17) dit stel:

History, we are told, is irreversible, and we cannot undo her handiwork. Part of that history is the fact that Christian faith was created, aroused and shaped by the crucifixion and resurrection of Jesus Christ – a pattern of events which lay beyond its control, and to which it could only respond in increasing wonder and amazement as its implication were unfolded. Here, it seemed, was none other than God stooping to enter and redeem the tragic history of his creation. It was the action of God to which a reaction was demanded. In the crucifixion and resurrection of Jesus Christ is something “given”, something over which we have no control. We may accept it, and respond to it, attempting to work out its implications for our understanding of God and the world; we may reject it, and base this understanding upon something else. But only the former may lay claim to be an authentically *Christian* approach.

2.1 Christosentriese benadering tot God

Die opstanding van Jesus Christus lei noodwendig tot fundamentele veranderinge aan enige wêreldbeeld. Deurdat hierdie gebeurtenis Jesus as God stempel, word hiermee ontenseglik aangetoon dat God ’n menslike gestalte aangeneem en die inkarnasie in materie, ruimte en tyd plaasgevind het. Jahwe het dus die planeet op ’n tasbare, empiriese wyse betree en Hom onder andere as ’n immanente, betrokke, liefdevolle Wese getoon – nie die apatiese wese deur byvoorbeeld die deïsme geskets nie. Feuerbach se filosofiese hipotese dat God bloot ’n illusie en dus ’n projeksie van die mens is ten einde sy diepste vrese en behoeftes aan te spreek, word hiermee verkeerd bewys. Sigmund Freud se psigoanalitiese benadering het op Feuerbach gesteun en sy

aanname dat religie onder andere 'n projeksie van die vaderkompleks is, beeld sy eie vooroordeel uit.

Die Christosentriese benadering tot God is fundamenteel aan die tradisionele Christendom. Genoegsame data het ná die opstanding bestaan om die apatiese God van veral die Griekse filosofie te herdefinieer. Jesus het aangedui dat Jahwe nie afsydig tot lyding staan nie, maar in Jesus deel daarvan geword het. Die opstanding plaas ook die lyding van Christus binne 'n ewigheidsperspektief. Lyding is nie doelloos nie, maar lei tot heerlikheid. Diegene wat in die lyding van Christus deel, mag, weens die opstanding van Christus, weet wat op hul aan die einde van die tyd wag. Hiervan getuig Paulus se opmerking: “Ek is daarvan oortuig dat die lyding wat ons nou moet verduur, nie opweeg teen die heerlikheid wat God vir ons in die toekoms sal laat aanbreek nie” (Rom 8:18). Dit is dus nie vreemd dat Paulus onmiddellik 'n kosmiese afwagting beklemtoon nie – dit kon immers nie anders dat hierdie drastiese optrede deur die Skepper van die heelal op hierdie planeet kosmiese afmetings in die oog het nie. Die sondeval, wat die totale skepping getref en aan die verganklikheid onderwerp het, sal vir die nuwe plek maak waar hierdie pyne en vernietiging nie meer sal heers nie – hiervan getuig die opstanding (Rom 8:19-22). McGrath (1993:105) meld die gefundeerdheid hiervan:

This is no groundless hope, no arbitrary aspiration. It is a hardheaded realism, grounded in the reality of the suffering and resurrection of Christ and in the knowledge that faith binds believers to Christ and guarantees that we shall share in his heritage.

Religieuse pluralisme kan nie geld nie aangesien die uniekheid van Jesus dit vernietig. Geen ander religie huldig die aansprake deur die Christendom gemaak nie. Die universele kennis deur die Verligting gepropageer, word egter deur die uniekheid van Jesus weerspreek: Hy alleen verteenwoordig die weg, die waarheid en die lewe (Joh 14:6).

Die fundamentele struikelblok vir enige navorsing is dat die primêre historiese betroubare bronne van die Christendom 'n wêreldbeeld handhaaf wat die Skepper aandui as direk by sy skepping betrokke. Vir die Christelike wêreldbeeld is die volgende dus van deurslaggewende belang: “Human beings and the universe in which they reside are the creation of God who has revealed himself in Scripture” (Nash

1988:47). Indien hierdie stelling verkeerd bewys word, is die Bybelse wêreldbeeld vals en daarmee hang die volgende aspekte saam, aldus C. F. H. Henry (1976:270-271):

Evangelical theism would be falsified if one could disprove the existence of God or of the universe, since the self-revealed God is disclosed as the sovereign creator of all; or if one could disprove the bodily resurrection of Jesus of Nazareth from the dead (declared in Acts 17 to be a sign of judgement to come); or if one could prove the unqualified “success” of evil. By demonstrating that devotion to immorality and injustice is man’s wisest, happiest, and most rewarding course, by exhibiting the remains of the crucified body of Jesus, or by logically demonstrating the self-existence or nonexistence of the universe, one could theoretically demolish biblical theism by attaching to it an insuperable weight of logical inconsistency.

K. R. Samples (2007:272) sluit hierby aan:

There is a way, theoretically, to falsify the Christian religion. For example, if Jesus Christ’s bodily resurrection from the dead could be convincingly disproved, then the Christian faith would be, for all intents and purposes, falsified. The apostle Paul asserts this possibility in his writings about the importance of Jesus’ resurrection (1 Cor. 15:14).

Die Heidelbergse Kategismus (Sondag 17, vraag 45) beklemtoon die belang van die opstanding as volg:

Eerstens het Hy deur sy opstanding die dood oorwin sodat Hy ons die geregtigheid wat Hy deur sy dood verwerf het, deelagtig kon maak. Tweedens word ons nou ook deur sy krag tot ’n nuwe lewe opgewek. Derdens is die opstanding van Christus vir ons ’n betroubare waarborg van ons salige opstanding.

Hieruit blyk die belang van die opstanding as die draaipunt in die geskiedenis van die wêreld, asook die kosmos. C. F. Evans (Ladd 1975:29) meld: “To a greater extent than it is anything else, Christianity – at least the Christianity of the New Testament – is a religion of resurrection.” M. Green (1984:129) meld aangaande die deurslaggewende belang van die opstanding:

The resurrection therefore is the place for the honest enquirer to begin. He need not examine every religion under the sun from animism to Islam. Let him wrestle with the evidence for the resurrection of Jesus. Once he is persuaded, he need look no further.

Soos reeds vasgestel, verwys die stelling, “Jesus is uit die dood opgewek,” na ’n gebeurtenis op die derde dag na Jesus se teregstelling, naamlik sy liggaamlike opstanding wat ’n leë graf en ontmoetings met die dissipels impliseer. Weens die opwekking van Jesus uit die dood het die vroeë Christene verklaar dat Hy die Seun van God is en ten nouste aan die historiese vraag verwant. Die betekenis en implikasie hiervan – ook vir vandag – kom binne die wêreldbeeld aan die orde. Hierdie sentrale aanspraak rakende die opstanding dat Jesus van Nasaret op die derde dag na sy sterwe en begrafnis uit die dood opgewek is, behoort en kan dus histories geïnterpreteer word. Alternatiewe verklarings kan nie hierteen opweeg nie. Die historiese waarheid van die opstanding impliseer dat meer aspekte in die werklikheid bestaan as waaroor in die afgelope eeue, veral sedert die Verligting, filosofies gespekuleer is. Die opstanding daag alle bestaande wêreldbeskouings uit en eis dat die geslote sisteme waarmee die mensdom poog om sin aan hulle werklikheid te verleen, oopgebreek moet word. Dié Skeppergod het, nadat Hy geskep het, nie vir ’n enkele oomblik sy skepping verlaat nie en is steeds intiem daarby betrokke.

Talle opstandingsnavorsing die afgelope twee eeue wat tot die gevolgtrekking gekom het dat niks met Jesus se liggaam gebeur het nie, maar na gebeurtenisse in die gedagtes en harte van sy volgelingen verwys het, blyk dus nie die oorspronklike verwysing te wees nie. B. Witherington (Copan 1998:145) meld as volg:

Resurrection is not merely a concept or a state of mind or heart. It is a historical event, and in the life of Jesus it is an epoch-making

event. It tells us that God's evaluation of Jesus and his ministry differs from the evaluation made by many moderns, including various members of the Jesus Seminar. I see no good historical reasons to disagree with the Almighty's evaluation.

Die bedoeling van die vroegste Christene dat die opstanding Jesus as Seun van God konstitueer, asook die inhoud wat hul aan die term "God" gegee het, is belangrik. Slegs vanuit hierdie nuwe wêreldbeskouing wat met die opstanding sy beslag gekry het, kan die wonderwerke rondom Jesus gekontekstualiseer word. Binne hierdie konteks word wonderwerke moontlik weens die direkte betrokkenheid van die Skeppergod in dit wat Hy daargestel het en voortdurend onderhou. Wanneer die buitengewone dus plaasvind, impliseer dit nie sondermeer die opheffing van die natuurwette as 'n bewys van God se bestaan nie, maar as onmiddellik sigbare teken van sy omvattende liefde en genade – soos met die maagdelike bevrugting.

Die Christelike wêreldbeeld verteenwoordig die raamwerk waarbinne God se liefdevolle, skeppende en kreatiewe aktiwiteit plaasvind. Hier word Hy juis aangedui as die een waarvan die Ou Testament getuig en dat Jesus gesterf het ten einde Israel en die wêreld te verlos, asook uit die dood opgestaan het. Dit vind alles binne die skepping in die algemeen, asook die geskiedenis van Israel in die besonder, plaas. Die omvang en betekenis van 'n Persoon wat die aanspraak gemaak het Israel se bestemming midde-in die geskiedenis te verpersoonlik en uit die dood opgestaan het, kan moeilik verwoord word – ook die vreemde aanspraak in twee onafhanklike bronne vroeg in die beweging rakende Jesus se geboorte sonder die betrokkenheid van 'n aardse vader. In die lig van al hierdie gebeure en geloof in hierdie betrokke God, asook Jesus, is dit nie irrasioneel om die moontlikheid oop te hou dat die verslag rondom hierdie buitengewone bevrugting waar mag wees nie. Met hierdie rapportering het Matteus en Lukas uitsonderlik gewaag en hulself vir moontlike misverstand oopgestel. Hiermee getuig hulle egter dat hul net gerapporteer het wat werklik plaasgevind het – hoe moeilik verstaanbaar dit ookal mag wees. In die heidense wêreld was mitologiese verhale rondom maagdelike bevrugting in omloop en oop vir siniese herinterpretasie ten einde moontlike seksuele wanpraktyke te bedek. Dit is egter duidelik dat Matteus en Lukas die bedoeling gehad het dat hul verhale binne die Joodse wêreldbeeld ernstig opgeneem moes word en alleenlik hier hul regmatige betekenis sou kry. In die lig van die opstanding is die geboorte uit 'n maagd

dus koherent aangesien dit binne die Christelike wêreldbeeld pas wat die inkarnasie voorhou. Met die Skeppergod wat deurlopend direk by sy skepping betrokke is, maak hierdie wyse van Jesus se koms na die wêreld, asook sy liggaamlike verlating daarvan, sin.

Die opstanding van Jesus Christus dra ondubbelsinnig die boodskap oor dat talle dinge in die heelal bestaan wat nie bloot rasioneel beoordeel kan word nie. Dit mag wel bo die rede wees, maar nie daarmee bots nie. Dit strook ook nie analogies met dit wat die mens graag wil beheer nie. Die God wat Hom in die geskiedenis aan Abraham, Isak, Jakob en talle ander geopenbaar het, is in die finale instansie 'n Persoon wat vanuit sy skepping veral met die mens handel en geensins in enige denkraamwerk vasgevang kan word nie. Hierdie optrede gaan met verwondering gepaard. In die finale instansie bestaan 'n God wat die Skepper en Onderhouer van alles is, aan wie die heelal dus behoort en van ons, as sy skepsele, verantwoording mag eis. Die God van onder andere die opstanding het die mens “gemaak om Hom te soek, al sou hulle ook moes rondtas om Hom te vind. Hy is nie ver van enigeen van ons af nie, want deur Hom lewe ons, beweeg ons en bestaan ons... Ons stam ook van Hom af” (Hand 17:27-28).

2.2 Dienskneggestalte en geregtigheid is aan die orde

Weens die feit dat die opstanding Jesus Christus in die sentrum plaas, is die vraag na wat die Christendom tans te doen staan, aan die orde. Die hoop deur die opstanding gewek, moet nou op allerlei wyses in die praktyk realiseer. Die navolging van Christus word in die fase tussen die kruis en die opstanding beleef – in die fase van die koninkryk van God wat alreeds aangebreek het, maar steeds in die skadu van die kruis staan en dus nog nie in sy volheid gerealiseer het nie. Wat die Christen intussen in die liggaam doen, is belangrik. Die betekenis van die verlossing deur Christus bewerk, is dié van verlossing van die dood en dus 'n nuwe lewe ná 'n vorm van doodsbestaan waardeur die skepping verlos en dus op die koms van die nuwe hemel en nuwe aarde gemik is. Verlossing impliseer dus nie om hemel toe te gaan nie, maar om tot die lewe in God se nuwe hemel en aarde as die uiteindelijke verlossing, opgewek te word. Elke optrede van liefde, dankbaarheid, kuns, musiek en aktiwiteit wat vanuit die raamwerk van die aanbreek van die koninkryk verrig word, bou aan die koninkryk. Soos wat die finale verlossing die totale skepping behels, moet hierdie

aspekte van ruimte, tyd en materie intussen aan hierdie verlossing onderwerp word. Die Christendom is geroep om Jesus se opstanding te implementeer en dus die nuwe skepping te antisipeer. In die gesindheid van dienskneggestalte behoort veral die aspekte van geregtigheid, evangelisering en die daarstel van skoonheid aan die orde te kom.

Die messiaanse verwagting wat die Jode gekoester het, het met die aanbreek van die Christendom onder dié Jode wat Christene geword het, drasties verander. Dit het behels dat hul aanvanklik polities gekleurde, nasionalisties en egoïstiese beskouing rakende hul verlossing as nasie, tot dié van 'n volk, wat van die begin 'n lig vir die nasies moes wees en self van sonde gered moes word, moes verander. Hul egoïsme moes dus tot 'n uitgebuigtheid na ander verander en net 'n drastiese hartsverandering deur die werklike Messias, wat die verlossing deur wedergeboorte bring, kon dit teweegbring. Die Verbonds- en Skeppergod is immers 'n kenotiese Wese wat bestaansruimte vir ander wesens skep. Dienslewering, asook die gee van sy lewe as losprys vir baie mense, het Jesus as rede vir sy koms na die aarde aangevoer (Mark 10:45). Die opstanding plaas juis die kruis in die lig en werp sy skaduwee op 'n skepping steeds in sugtende barensnood. Die Godsbeeld wat na vore tree, kan nie anders as om verwondering by die skepsel op te roep nie. Hierdie Godsbeeld toon 'n Wese aan wat nie alleen geskroom het om materiële substansie, deur Hom op fisies-wetmatige wyse in supernovas gevorm, aan te neem nie, maar 'n dienskneg geword en sy skepsele as slaaf gedien het. Dit beeld 'n Wese uit wat Homself aan die ergste vorm van vernedering en bespotting aan 'n kruishout, onderwerp het. Hy wat die galaktiese ruimtes, verbysterend in ligjare, in sy handpalm hou en die feitlik onvoorstelbare aantal sterre by die naam roep, het sy bestaan op Godgelyke wyse met die mag wat daarmee gepaardgaan, neergelê. Hierdie Skeppergod het in Jesus van Nasaret sy aard aan die mens, in hoogmoed aan homself verslaaf, kom toon en was bereid om deur sy eie handewerk tot aan 'n kruishout verneder te word. Hierdie kenosis van Jesus behoort die mensdom steeds te verbyster. Die inkarnasie, met sy hoogtepunt in die kruisiging en opstanding van Jesus Christus, het ook aan ons kom toon wat die navolging van Jesus Christus impliseer.

Die kruis was sedert die eerste eeu 'n struikelblok vir die mensdom. Die onsin (*skandalon*) daarvan (1 Kor 1:18), in noue samehang met die opstanding as vervulling, lei noodwendig daartoe dat laasgenoemde ook 'n struikelblok is. Die historisiteit van hierdie gebeure stry teen die menslike natuur want dit spreek die

mens aan en laat nie vir onbetrokkenheid ruimte nie. Die kruis as voorbeeld van die navolging van Jesus, bots lynreg met die sekulêre benadering tot leefstyl. Dié God wat Hom aan ons geopenbaar het, word nie deur selfverheerliking (eie aan die Verligting) gekenmerk nie, maar deur onbaatsugtige liefde. Wanneer hierdie God soos in Jesus geopenbaar, aanbid en Hy dus op voortgaande wyse gereflekteer word, blyk dit dat die nederigheid van God en die edelheid van die mens saamhang.

Uit die Nuwe Testamentiese getuienis (veral Handeling) blyk dat die verkondiging aangaande die opstanding nie deurlopend met entoesiasme ontvang is nie. Talle het daarmee gespot (Hand 17:32), sommige het dit met weerstand en ongeloof begroet – veral in die Joodse gemeenskap (Hand 17:5; 28:24). Dit kan veral daaraan toegeskryf word dat hierdie verkondiging direk aan 'n persoon, Jesus van Nasaret, gekoppel was wat kort tevore aan 'n kruis gesterf het en die sonde van die mensdom as rede hiervoor vermeld is. Die opstanding van Jesus is nie bloot 'n aangename boodskap om aan te hoor dat die dood nie die einde is nie en dus die voortsetting van 'n eie gekose leefstyl nie, maar maak 'n appél rakende lewensoriëntasie wat nie selfgerig is nie. Dit daag ook alle mensgemaakte magstrukture uit wat nie wil hoor dat hul op 'n stadium na die dood wel geoordeel sal word nie. Die opstanding was nog altyd 'n ongemaklike boodskap.

Geregtigheid word ook deur die opstanding in die soeklig geplaas. Die dood word immers deur die bese en diegene wat despoties optree as hul vernaamste wapen beskou. Met die liggaamlike opstanding van Jesus Christus is hierdie situasie reggestel deurdat Hy die bese en die dood aan die kruis oorwin het. Met Jesus se opstanding het God se nuwe wêreld in die huidige ingebreek om onder andere die ongeregtigheid in die gevalle sisteem alreeds teen te werk. Indien Jesus se liggaam in die graf gebly het, word ons van die fundering en energie vir ons arbeid om liggaamlike en konkrete tekens van hoop in die huidige wêreld daar te stel, beroof. In Jesus het God alreeds sy toekoms en herskepping van die wêreld in werking gestel en wil dit in die huidige werklikheid implementeer. Liberale teologie het in die laaste twee eeue met die ontkenning van die liggaamlike opstanding, en dus God se optrede in die geskiedenis, hul veral by die Sadduseërs geskaar en sodoende God op 'n afstand gehou.

Die verhaal van Jesus Christus offer en toon Homself aan as die wyse waarop die probleem van die breuk tussen die Verbondsgod en sy skepsele opgelos is: met sy woorde, daad, liggaam en bloed. Die aanbreek van God se koninkryk het juis in

hierdie materiële, tydruimtelike wêreld plaasgevind. Binne hierdie bestel deur tirannie, onderdrukking, uitbuiting en allerlei ander vorme van ongeregtigheid gekenmerk, het die koninkryk aangebreek. Binne hierdie wêreld waar magsbehepte ryke deur kruisigings en ander vorme van dood 'n werklikheid probeer daarstel waar net die sterkste evolusionêr die reg gegun word om te oorleef, die geknakte riet gebreek en die dowwe lamppit uitgedoof word, het Jesus Christus sy koninkryk begin. Jesus, as die Here, moes die gesindheid van die hemel weer na sy eiendom, die aarde, bring. Die beeld van skepping en geregtigheid deur 'n spiritualiteit gekenmerk wat slegs ontsnapping uit die probleem, en dus uit die wêreld impliseer, is nie hier van toepassing nie. Gevolglik is dit geen verrassing dat die Herodusse, Pilatusse, keisers en Sadduseërs (ook op kulturele en intellektuele vlak) van die verlede asook tans, daarop uit was (en steeds is) om die moontlikheid van enige liggaamlike opstanding teen te staan nie. Selfsugtig beskou hulle hierdie wêreld as hul eiendom en wend die wapens van dood en dekonstruksie aan ten einde hul doel te bereik, maar vergeet in hul waansin dat ook hulle daardeur ingesluk sal word – hierdie wapens is immers nie almagtig en ewig nie. Dit is egter die werklike wêreld deur Hom gemaak waar algemeen menslike ervaring in die spel was en steeds is. Hierdie wêreld moet sonder vernietiging van die voorafgaande gerekonstrueer word – die nuwe skepping wat uit die oue tevoorskyn moet en sal tree. Die oue, aan die verderf oorgelaat, en die donkerbedompigheid van die graf móés in die oggendvarsheid van God se nuwe dag oopgebreek en minagting gestroop word van dit wat die skepping van materie, tyd en ruimte met despotiese bewaking gevange gehou het.

Die aanknopingspunt tans is dat die mens na die beeld van God geskep is en die kreatiewe en verlossende liefde van God in die wêreld reflekteer. Die mens is vir verhoudings, rentmeesterskap asook aanbidding geskep, maar weens ons sondige aard word dit verdraai om die self te aanbid en te reflekteer, die mag te verkry en andere uit te buit. Die sondeval, en dus ons sondige aard, behoort aan die arrogante modernisme verkondig te word. Ons menslike pogings is verwronge. Aan diegene wat egter hul gevallenheid ontdek, kan die verlossing en heelmaking verkondig word.

Die twee teenpole is die wil tot mag en die wil tot liefde wat in die gemeenskap sy beslag kry. Eersgenoemde verteenwoordig die mens wat op homself ingebuig is en sy eie koninkryk wil daarstel. Hierteenoor behoort die nuwe verhaal van God se nuwe skepping en fondament in Jesus gelê, verkondig te word. Die feit dat Jesus die Here van die wêreld is en nie die politici en heersers van die dag nie,

behoort beklemtoon te word. Die nuwe mens het alreeds in Christus sy beslag gekry en diegene wat krampagtig aan hulself en hul eie koninkryk vasklou, leef inderwaarheid in 'n werklikheid wat alreeds veroordeel is. Die ou werklikheid word deur die dehumanisering van die menslike ras gekenmerk en die nuwe mensdom het prolepties in Jesus as die enigste en ware Heer sy beslag gekry.

Kruisdra en teenwoordigheid waar die wêreld in pyn verkeer en gebrokenheid bestaan, is van fundamentele belang. Die feit dat die einde van hierdie bestel egter prolepties alreeds in Jesus Christus aangebreek en teologies op sy einde afstuur, verteenwoordig die motivering vir betrokkenheid daarin (Rom 8:22-23). Die kruis was egter Jesus se laaste optrede om sy liefde, wat Hy vooraf aan die siekes, armes, melaatses en ander uitgeworpenes betuig het, te toon. Wanneer dus na die navolging van Jesus verwys word, word die gekruisigde Messias bedoel. Jesus se dood behels nie slegs dat ons sondes daardeur vergewe is en die kruis agtergelaat kan word nie. Die kruis bied aan ons die mees direkte, sekerste en diepste kyk in die hart en karakter van die lewende God. Die beter begrip van die kruis met al sy historiese en teologiese dimensies behoort by ons ook tot 'n beter insig in die Een te bring na wie se beeld ons geskep is. Dit behoort aan ons 'n beter begrip te gee wat dit behels om Hom as kruisdraers te volg – herskape mense deur wie se lewens en dienslewering die lewende God bekendgemaak word. In ons betrokkenheid en vormgewing aan die nuwe wat alreeds aangebreek het, is die kruis dus nie iets wat ons bloot persoonlik red, maar ongestoord agterlaat wanneer ons met ons lewenstaak voortgaan nie. Ons taak in die vormgewing en herskepping as volgelinge van Jesus, word die beste begryp as die verlossingstaak, waardeur dít deur die kruis bereik, op die gevalle skepping van toepassing gemaak word. In hierdie taak moet die metodiek, asook die boodskap, fundamenteel deur die kruis gevorm word.

Die hermeneutiek van liefde behoort hoogty te vier en ons missionêre betrokkenheid by die wêreld moet dit reflekteer – dus nie 'n arrogante epistemologie wat voorgee om alles te weet of daartoe poog nie, maar in nederige liefde na 'n gevalle wêreldstelsel met 'n nuwe kreatiewe visie uitreik. Die evangelie van Jesus Christus is nie bloot 'n beter religieuse opsie as ander nie en vorm nie 'n onderdeel van die kulturele en sosiale verskeidenheid in die samelewing nie. Diegene wat navolgers van Jesus is, behoort op die voorpunt van onder andere kulturele aktiwiteite te wees en deur verhale, musiek, kuns, filosofie, opleiding, drama, politiek, teologie en allerlei dissiplines, 'n wêreldbeeld artikuleer wat die histories gefundeerde Christelike

uitdaging aan beide die modernisme, asook die postmodernisme rig. Werklike visie, wysheid, humor, sagsinnigheid en optrede wat die nuwe werklikheid deur Jesus ingelei, kenmerk, behoort die proses te begelei. Dit vorm die taak van diegene wat Jesus sy wêreld instuur. In die krag van die Heilige Gees behoort hierdie taak, wat ook met sondevergifenis te make het, 'n fundamentele rol te speel.

Die opstanding en die krag wat daarmee gepaardgaan, blyk in die huidige bedeling bepaalde kwalifikasie te hê en word te maklik in die Christendom met die sondige menslike drang na mag, en die vertoon daarvan, verwar. Hierdie krag van die opstanding leef steeds in die skaduwee van die kruis, in die “nog nie,” in afwagting van die finale deurbreek van die koninkryk van God. Veral vanuit Matteus 25 tree hierdie kwalifikasie sterk na vore in die gee van voedsel, water, klere, huisvesting aan vreemdelinge, verpleging van siekes asook tronkbesoeke – juis 'n verlengstuk van dit wat die Messias gekenmerk het (Luk 7:21-22). Die lewe van Jesus se volgelingen is dié van dienslewering en reflekteer sy lewe wat hieraan gewy was. Dit is egter teenstellend tot die magstrukture van die wêreld, wat op die golf van magsvertoon, ongeregtigheid en onderdrukking voortstu en diegene wat as minderwaardig en agtergeblewe (“tollenaars en sondaars”) beskou word, op die rand van die samelewing uitrangeer ten einde op sy ashoop te sterf. Dit is ironies dat die kruis van Jesus juis hier gestaan het. Die kruis as 'n metode om Jesus uit die gedagte te vee het egter die teendeel tot gevolg gehad.

Die opstanding wat Jesus finaal as Messias en Here aangetoon het, het die voorafgebeure as kenmerkend van die Skepper se aard bevestig. Hy het nie slegs in hierdie interimfase 'n bepaalde rol as slaaf en dienskneg kom vertolk om later weer sy ware kleure as diktatoriale keiser te toon nie, maar verteenwoordig sy wese: die Gekruisigde en Opgestane. Sonder fanfare het Hy die toneel betree en sy Christusvervulde volgelingen het met sy gesindheid sy werk begin voortsit totdat die *Grand Finale* sal aanbreek wanneer die nuwe hemel en aarde, deur verheerlikte materiële elemente gekenmerk, ewig na vore sal tree. Wanneer Hy ook diegene wat in die skadu van die kruis op die Kopbeenplek geleef het om Hom sal vergader as dié Een wat ook aan kopbene nuwe lewe skenk.

Wanneer gepoog word om deur die daarstel van geregtigheid en skoonheid deel van die koms van God se nuwe skepping te wees, is die sentrum van hierdie prentjie die persoonlike oproep van die evangelie van Jesus aan elke individu. Die evangelie behels die goeie nuus dat die Skepper in beheer van die wêreld is en dat

Jesus wat hierdie God uit die dood opgewek het, die werklike en enigste Here van die wêreld is. Die krag van die evangelie lê in die aankondiging dat God God is, Jesus die Here is, die magte van die bose verslaan is en dat God se nuwe wêreld aangebreek het. Hierdie aankondiging sal slegs aandag trek en moontlik geglo word indien die Christendom aktief by die soeke na geregtigheid betrokke is, asook God se goeie skepping deur allerlei aktiwiteite vier. Hiermee word dus 'n alternatief tot die verval en uitbuiting van die sisteem daargestel en toon dat nuwe skepping inderdaad plaasvind en sigbaar word – hierdie aankondiging word dus sinvol. Mense verander onder andere deur hulle waarneming dat die evangelie sin maak en hulle dus deel van die aanbidding van God word. Hierdie ommekeer, oftewel bekering, impliseer die nuwe geboorte en om dus in Christus te wees: die sterwe en opstanding met Jesus Christus wat Paulus in Romeine 6 asook Kolossense 2 en 3 uitspel. “Iemand wat aan Christus behoort, is 'n nuwe mens. Die oue is verby, die nuwe het gekom” (2 Kor 5:17). Hierdie persoon is alreeds in die nuwe betrokke. Die oordra van die boodskap van versoening en gevolglike deelname aan evangelisering, behels 'n volle betrokkenheid by God se skepping deurdat Jesus as die Here nagevolg word en is nie 'n private aangeleentheid nie. Die betekenis van die opstanding behels immers dat God Jesus, wat die koninkryk verkondig en as Israel se verteenwoordiger gesterf het, deur sy opstanding uit die dood gehandhaaf het, en voltooi die aanvang van God se koninkryk. God se koninkryk het dus op aarde, soos in die hemel, 'n aanvang geneem. In Jesus sien ons die ware God in menslike gedaante en is ons ook geroep en word deur die opstanding toegerus om onself te gee en nie selfsugtig te wees nie.

Paulus het aan die Korintiërs oorgedra dat indien die Messias nie opgestaan het nie, hulle geloof nutteloos was en hulle steeds in hulle sonde was (1 Kor 15:12-28). Sonde is die hooforsaak van die dood en indien die dood verslaan is, moet dit beteken dat met die sonde gehandel is. Indien die Messias egter nie opgestaan het nie, is ons steeds in 'n wêreld waar sonde heers. Die fundamentele Christelike geloof dat God met ons sonde in Christus gehandel het, is baie onseker indien Hy nie liggaamlik opgestaan het nie. Die revolusionêre nuwe wêreld het met die opstanding van Jesus begin – dié wêreld waar Jesus as Here regeer nadat Hy die oorwinning oor sonde en die dood behaal het. Die Christendom word dus deur God uitgedaag om voortdurend vir die sonde te sterf en die opstandingslewe te leef. Dit behels nie 'n esoteriese bestaan nie, maar 'n taak in hierdie wêreld wat strook met die werklike Jesus wat uit 'n graf gekom en God se nuwe skepping geïnisieer het. In hierdie nuwe skepping word

die oue nie uitgewis nie, maar ruimte, tyd en materie hernu. Dit het alles met nuwe skepping te make (Rom 8; Openb 21, 22). Elke daad van liefde in die krag van die Gees van Christus, elke optrede van werklike kreatiwiteit, elke keer dat geregtigheid en vrede verkondig en totstandkom, families genees en versoeking weerstaan word, word Jesus se opstanding in afwagting van die finale gebeure toegepas. Spruitend uit Jesus se opstanding word hiermee dus tekens van hoop daargestel wat na die finale opstanding wys.

2.3 Die opstanding lei tot verwondering en sinvolheid

Die God wat in Christus na vore tree, lei tot verwondering. Die opstanding van Jesus Christus plaas die fokus op 'n God wat ons met die inkarnasie van Christus kom verras het. “Despite the variety of expectations about the kind of human who might be God’s agent, they did not expect God himself to become incarnate; nor...did they expect that his agent would behave much like Jesus” (Swinburne 2003:66). R. Swinburne (2003:115) vervolg:

It is indisputable that there was no Jewish expectation that God would become incarnate. Pagans believed that their “gods” had taken human form from time to time; but their “gods” were lesser gods with limited powers, not God, omnipotent and omniscient. There simply was no precedent, Jewish or pagan, for expecting an incarnation: God almighty truly taking a human nature. And that again is reason for supposing that the first Christians were not reading back into history something which they expected to occur.

Diegene sodanig deur hierdie verrassende gebeure geraak dat hulle wêreldbeeld en lewensorientasie dus verander, ontwikkel 'n behoefte om iets van hierdie nuwe verwondering en skoonheid te reflekteer. Estetika en kreatiwiteit is dus aan die orde. Die Christen se sug saam met die skepping in die pyne van verwagting (Rom 8:22) behoort op kreatiewe wyses oorgedra te word en refleksie plaas te vind sonder om in sentimentaliteit of brutaliteit te verval. Perspektiewe aangaande die kruis, asook die leë graf, behoort op verbeeldingryke wyses oorgedra te word en die misteries van God

se oordeel oor die bese, asook sy herbevestiging van sy goeie skepping deur die opstanding, is van belang.

Uit die navorsing betreffende die opstanding van Jesus van Nasaret kom die vooronderstellings van navorsers dikwels aan die lig. Die uitgangspunt deur G. E. Lessing dat dooie mense nie opstaan nie, kom bewustelik of onbewustelik in talle uitsprake aan die orde. Die een ware God van Israel en die nasies, tot alles instaat en verwondering oproep, word dus tot die verstaanbare gereduseer – die modernistiese droom deurlopend in die geskiedenis van die mensdom teenwoordig. Vanaf die eerste moment in die Tuin van Eden deur die menslike geskiedenis heen, is die versoeking steeds – aanvanklik deur die bese geïnisieer – om epistemologiese terreine waar slegs God kan funksioneer, te betree in ’n poging om menslike beperktheid te oorskry. Kennisverkryging is egter in die eerste hoofstukke van Genesis ’n opdrag deur die Skepper aan die mens en impliseer ontwikkeling op verskillende terreine tot voordeel van die mensdom. Weens die sondige aard van die mens het dit egter ’n instrument tot selfverheerliking geword waar drome, selfs van ’n meer gevorderde mensdom en die daarstel van alternatiewe heelal, gekoester word. Die droom om soos God te wees deur alles te ken en beheer, leef dus al sterker voort (Gen 3:5).

Dit wil voorkom of wetenskaplike navorsing in die kosmologie en astronomie soms onwillekeurig tot verwondering lei, terwyl die verwonderingsaspek in teologiese navorsing agterweë bly. In kosmologiese kringe word telkens die uitspraak gemaak dat dit wat tans ontdek word twintig tot honderd jaar gelede nie van gedroom is nie. Die twee relatiwiteitsteorieë deur Einstein beskryf, asook die kwantumteorie, het navorsers verstom. Waarom is die liggaamlike opstanding ’n struikelblok in die denke van navorsers in die lig van ’n heelal waar teoretiese navorsing (aanvanklik met ongeloof begroet), en latere empiriese bevestiging daarvan, verbysterende aspekte – vir die verstand steeds vergesog – aantoon?

Die Judeo-Christelike aanspraak dat Jahwe die sigbare werklikheid *ex nihilo* daargestel het, maak byvoorbeeld die maagdelike bevrugting asook die liggaamlike opstanding moontlik – selfs noodwendig in die lig van die inkarnasie. Hy is immers die Skeppergod wat alles in aansyn geroep en nie dít wat Hy geskep het as “foutief” afmaak en vernietig nie. Hy is voortdurend direk by sy skepping betrokke. Hy is die persoonlike God wat sy skepping onverwags, liggaamlik as “een van ons” binnegetree het en alles nuutmaak deur die bestaande te rekonstrueer. Hierdie optrede hoef nie ’n verrassing te wees nie, alhoewel sy optrede in Jesus steeds verstommend was. Hierdie

opvatting strook met die Skepper- en Verbondsgod wat in die Judeo-Christelike benadering deur die eeue Homself in die materiële tydruimtelike werklikheid geopenbaar het. As persoonlike Wese is Hy nie slegs immanent, asook transendent, in sy skepping teenwoordig nie, maar het dit ook uit vrye wilsbesluit as Persoon histories betree – sonder kompromittering van sy aard.

Soms blyk dit of 'n bepaalde Godsbeeld in die vooropgestelde wêreldbeeld van sommige navorsers daartoe bydra dat hierdie voorstelling beperk en dus van verwondering gestroop is. Sommige poog om die gebeure rakende Jesus binne 'n modernistiese of postmodernistiese wêreldbeeld te akkommodeer. Selfs die postmoderne era is met modernisme deurspek en beklemtoon individualisme ten einde modernistiese interpretasies te laat seëvier: elkeen se narratief word soms outoritêr geag. Met die opstanding, veral, blyk dit die geval te wees waar die data dikwels nie toegelaat word om die ondersoek te begelei nie – data wat die geboorte, optrede, kruis asook opstanding nie tot hul reg laat kom nie.

Ook P. Lapidé (1983:151), vanuit sy Joodse beskouing, beklemtoon die verwonderingsaspek, spruitend uit die opstanding, as volg:

Is not every tree, every flower, and every child a wonder of God?
But through the rust and verdigris of everyday life, we have become so hardened that we need a Shakespeare, a Johann Sebastian Bach, and a van Gogh in order to learn astonishment anew. Why should the resurrection of a personal ego after passing through death be more miraculous than the gradual awakening of a human being out of the lifeless matter of a fertilized ovum? And if the physicists affirm that in this inexhaustibly large universe not a single ounce of substance is lost but just changes its form, why should the most precious gift God wanted to give us, a spark from his fire, the breath from his spirit, disappear without a trace after our earthly decease? To argue otherwise would not only give the lie to all confidence of salvation but would also contradict the elementary logic of natural science. Thus the hope of resurrection is a reasonable faith which should be sufficient for a meaningful, fulfilling life on earth.

Die historiese feit aangaande die merkwaardige uitbreiding van die Christendom, wat binne vyftien tot twintig jaar die keiser se paleis in Rome bereik en binne drie eeue die magtige Romeinse Ryk binnegedring en oorrumpel het, kan net na 'n ingrypende historiese gebeurtenis, soos die liggaamlike opstanding van Jesus, teruggevoer word. Die waarborg van die sukses van hierdie gebeurtenis, gemeet aan die groepie dissipels wat dit eerste verkondig het, kan nie aan hul vermoëns en beplanning toegeskryf word nie, maar spreek van hierdie radikale ervaring van die leë graf, die daaropvolgende ontmoetings met Jesus Christus, asook die werking van die Heilige Gees wat hierdie gebeure verder bekragtig het. T. Aquinas (Kreeft & Tacelli 1994:185) stel dit as volg:

In the midst of the tyranny of the persecutors, an innumerable throng of people, both simple and learned, flocked to the Christian faith. In this faith there are truths proclaimed that surpass every human intellect; the pleasures of the flesh are curbed; it is taught that the things of the world should be spurned. Now, for the minds of mortal men to assent to these things is the greatest of miracles...This wonderful conversion of the world to the Christian faith is the clearest witness...For it would be truly more wonderful than all signs if the world had been led by simple and humble men to believe such lofty truths, to accomplish such difficult actions, and to have such high hopes.

Die gevolgtrekking waartoe dus gekom word, is dat die liggaamlike opstanding van Jesus Christus die mees koherente en logies-eenvoudige verklaring vir die data bied. Uiteindelik, soos met enige historiese hipotese, is hier van absolute sekerheid nie sprake nie en kom dit in die finale instansie op 'n geloofskeuse neer. Dit blyk egter dat hierdie oriëntasie ten gunste van die liggaamlike opstanding die sinvolste is en nuwe lewendinamiek kan verskaf. Dit bied ook die beste verklaring vir die ontstaan van die Christendom asook die unieke vorm wat dit aangeneem het.